

අන්තර්ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් පනත

මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයේ
50 වැනි සංවත්සරය නිමිත්තෙන් කොළඹ
එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රවෘත්ති කේන්ද්‍රය විසින්
ප්‍රකාශයට පත් කැරිණ.

UN BILL OF HUMAN RIGHTS (SINHALA)

අන්තර්ජාතික
මානව අයිතිවාසිකම්
පනත

මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයේ 50 වැනි සංවත්සරය
(1948 - 1998) නිමිත්තෙන් කොළඹ එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රවෘත්ති
කේන්ද්‍රය විසින් ප්‍රකාශයට පත් කැරිණ.

4 වැනි මුද්‍රණය 2006

202/204, බොද්ධාලෝක මාවත,
කොළඹ - 7.

..... සාමය සහ ආරක්ෂාව, ආර්ථික සංවර්ධනය සහ සමාජ සාධාරණත්වය සමඟ මානව අයිතිවාසිකම් එකට වෙළී පවතී. මානව පීඩිතය සහ මානව සංවර්ධනය අපේ සෑම මෙහෙවරකම, සෑම වැඩ සටහනකම මුඛ පරමාර්ථය වී ඇත්තේ එබැවිනි. අද මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කිරීම් හෙට ගැටුම්වල හේතු කාරකය වෙයි. ගැටුම් හටගත් විට මානව හිමිකම් කඩ කිරීම් තවත් වටයකින් උත්සන්න වෙයි. මේ දුෂ්ට චක්‍රය නතර කළ යුතුය; නතර කළ හැකිය.

කොෆි අන්නන්
එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්

පටුන

පිටුව

අන්තර්ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් පනත	1
මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය	5
ආර්ථික, සමාජය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය	14
සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය	29
සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය හා සම්බන්ධ වෙනත් පිික ගිවිසුම	57
මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීම අරමුණු කොටගෙන සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියට එකතු කළ දෙවැනි වෙනත් පිික ගිවිසුම	62

අන්තර්ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් පනත

මානව අයිතිවාසිකම් සුරැකීම අරථ නිරූපණය කරනු සහ සහතික කරනු පිණිස එක්සත් ජාතීන් විසින් සම්පාදිත ප්‍රධාන නෛතික ලේඛන 5ක් පවතී. මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය (1948), ආර්ථික සමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (1966), සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය (1966) සහ පසුව කී සම්මුතියට අදාළ වෛකල්පික ගිවිසුම් දෙක යනුවෙනි. මානව හිමිකම් ප්‍රකාශනය මූලික වශයෙන් සඳ්‍රාරමය අධිකාරයක් සහිත සංග්‍රහයකි. සම්මුතීන් ද්වය ඒවා සපථ කර ඇති රාජ්‍යයන් වගකීමෙන් බැඳී තබන ගිවිසුම් වෙති. මේ ලේඛන සියල්ල එක්වූ විට අන්තර්ජාතික මානව අයිතිවාසිකම් පනත නමින් ප්‍රකට ලේඛනය නිර්මාණය වෙයි.

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව අන්තර්ජාතික පනතක් සම්පාදනය කිරීම මුලසිටම එක්සත් ජාතීන්ගේ අවධානය යොමු වූ ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවක් විය. 1945 සැත් ටූන්සිස්කෝ නුවරදී ගිවිසගත් එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය විවිධ වගන්ති 7කින් මානව අයිතිවාසිකම් අරභයා එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුබලය ප්‍රකාශ කළ අතර මානව අයිතිවාසිකම් කොමිසමක් ස්ථාපනය කළේය. මහා මණ්ඩලය 1946 ජනවාරියේදී ප්‍රථම වරට රැස්වූ විට මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික පනතක් සංග්‍රහ කිරීමට පියවර ගන්නැයි කොමිසමෙන් ඉල්ලා සිටියේය. මානව අයිතිවාසිකම් කොමිසම 1947 පෙබරවාරි මාසයේදී වැඩ ආරම්භ කළ විට මෙය ප්‍රමුඛතම විෂයය විය.

පනත ප්‍රකාශනයක නැතහොත් ගිවිසුමක ස්වරූපය ගතයුතු ද යන්න ගැන කොමිසමේ සාමාජිකයන් අතර ඒ වහාම වාදයක් හට ගත්තේය. පනත කොටස් තුනකින් සමන්විත විය යුතුයැයි ඔවුහු පොදු එකඟත්වයකට පැමිණියහ. එනම් පොදු මූලධර්ම අන්තර්ගත ප්‍රකාශනයක්, සපථ කිරීමෙන් පසු රාජ්‍යයන් විසින් ඉටු කිරීමට බැඳී සිටින ආකාරයෙන් මෙකී මූලධර්ම සංග්‍රහකොට දක්වන සම්මුතියක් හෝ සම්මුතීන් සහ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ මාර්ග නැතහොත් රාජ්‍යයන් සම්මුතීන් මගින් තමන් බැඳී සිටින වගකීම් ඉටු කරන ආකාරය සමාලෝචනය කැරෙන විධිවිධාන වශයෙනි. කොමිසම වසර 2කට

අඩු කාලයක් තුළ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයේ සම්පූර්ණ කෙටුම්පතක් සිය උත්තර මණ්ඩලය වන ආර්ථික සහ සාමාජයීය මණ්ඩල සහ මහා මණ්ඩලය වෙත යැවීය. මහා මණ්ඩලය 1948 දෙසැම්බර් 10 දින මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය සම්මත කළේය. කිසිවෙක් විරුද්ධ නොවූ අතර 48 දෙනෙක් පක්ෂව වන්දය දුන්හ. 48 දෙනෙක් වැළකී සිටියහ.

ප්‍රකාශනයට නෛතික බලය හිමිවන ගිවිසුමක් කෙටුම්පත් කිරීමට අමණ්ඩ ප්‍රමුඛත්වය දෙන ලෙස කොමිසමෙන් ඉල්ලා සිටින යෝජනාවක් මහා මණ්ඩලය විසින් ඵ්දනම සම්මත කරනු ලැබීය. 1951 දී සම්මුති කෙටුම්පතක් සම්පාදනය කළ කොමිසම එය සිය මව් ආයතනය වන ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය වෙත යැවීය. එකිනෙකට වෙනස් දෙවර්ගයක අයිතිවාසිකම් එක් සම්මුතියක් තුළ සංග්‍රහ කිරීමේ දුෂ්කරතා වටහාගත් මණ්ඩලය සම්මුතීන් දෙකක් කෙටුම්පත් කිරීම අනුමත කරන්නැයි මහා මණ්ඩලය පෙළඹවීය. ඊට එකඟ වූ මහා මණ්ඩලය අදාළ කාර්යය ඉදිරියට ගෙනයන ලෙස කොමිසමෙන් ඉල්ලා සිටියේය. කොමිසම ඊට අවනතව එකක් ආර්ථික සමාජයීය සහ සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් සඳහාද අනෙක සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සඳහාද වශයෙන් සම්මුතීන් දෙකක් සම්පාදනය කළේය. දෙවැන්න සමග වෛකල්පික ගිවිසුමක් හා සම්මුති විධිවිධාන ක්‍රියාවට නැංවීම සමාලෝචනය කැරෙන මාර්ගද ඉදිරිපත් කෙරිණ. මේ ලේඛනත්‍රය 1966 දෙසැම්බර් 16 වැනිදි මහා මණ්ඩලය විසින් ඒකච්ඡන්දයෙන් සම්මත කරන ලදුව අත්සන් තැබීම සඳහා සාමාජික රාජ්‍යයන් හමුවේ තැබිණ. එකී ලේඛන එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජික රාජ්‍යයන් 35ක් විසින් සපථ කිරීමෙන් පසු 1976 දී වලංගුභාවයට පැමිණියේය.

මරණීය දණ්ඩනය අහෝසි කිරීමේ අරමුණ ඇතිව, සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ දෙවැනි වෛකල්පික ගිවිසුම 1989 දෙසැම්බර් 15 දින මහා මණ්ඩලය විසින් සම්මත කොට ගන්නා ලදී. ඊට පක්ෂව ජන්ද 56ක්ද විපක්ෂව 26ක්ද ලැබිණ. සාමාජිකයෝ 48 දෙනෙක් ජන්දය දීමෙන් වැළකී සිටියහ. දෙවැනි වෛකල්පික ගිවිසුම 1991 ජූලි මාසයේදී වලංගුභාවයට පැමිණියේය.

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය මිනිස් පවුලේ සියලු සාමාජිකයන් සතු පරම හා අනුල්ලංගනීය අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ මූලික අන්තර්ජාතික නිවේදනයයි. ප්‍රකාශනය, එහි අන්තර්ගත අයිතිවාසිකම් සහ තත් වැදෑරුම් නිදහස විශ්වමය හා ඵලදායී පිළිගැනීමට හා පිළිපැදීමට පත් කිරීමේ ප්‍රයත්නයේදී සියලු ජනතාවන්ට හා සියලු

ජාතීන්ට අදාළ පොදු ප්‍රගති මාපකය ලෙස සලකනු ලැබේ.

මානව අයිතිවාසිකම් හා සම්බන්ධ සම්මුතීන් ද්වය සුවිශේෂ අයිතිවාසිකම් හා නිදහස සඳහා අභ්‍යන්තර රැකවරණය සලසයි. සම්මුති දෙකම ස්වයං තීරණය සඳහා ජනතාවන්ට ඇති අයිතිය පිළිගනී. මානව අයිතිවාසිකම් භාවිතයේදී සෑම ආකාරයකම වෙනස්කම් පිටුදකින වගන්ති ඒ දෙකේහිම අඩංගු වෙයි. සම්මුති දෙකම ඒවා පිළිගත් රටවල් අරභයා නීතිමය බලයක් පතුරුවයි.

පළමු ගිවිසුම එනම් ආර්ථික සමාජීය සහ සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය වැඩ කිරීමට සහ නිදහසේ රැකියාවක් තෝරා ගැනීමට, සාධාරණ වැටුප් ලැබීමට, සංගම් පිහිටුවීමට ඒවාට සම්බන්ධවීමට සාමාජීය ආරක්ෂාවට හා සිය ජනතාවන් සඳහා ප්‍රමාණවත් ජීවන මට්ටම් අත්කර ගැනීමට ඇති අයිතිය පිළිගනී. මේ අයිතිවාසිකම් ප්‍රවර්ධනයෙහි ලා අත්කර ගන්නා ප්‍රගතිය පිළිබඳව රාජ්‍යයන්ගෙන් ලැබෙන වාර්තා ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින් පත්කර ඇති විශේෂඥයන්ගෙන් සෑදුම්ලත් කමිටුවක් විසින් සමාලෝචනය කැරෙයි.

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය ජීවත්වීමට, පෞද්ගලික නිදහසට හා ආරක්ෂාවට, පෞද්ගලිකභාවය රැකගැනීමට, කුරිරු අමාත්‍යාංශ හෝ අවමන් සහගත සැලකිලිවලින් සහ වධහිංසාවන්ගෙන් මිදී සිටීමට, වහල්භාවයෙන් මිදී සිටීමට හිතුවක්කාර අත්අඩංගුවට ගැනීමවලින් මිදී සිටීමට, සාධාරණ නඩු විභාගයකට, නීතිය හමුවේ පුද්ගලයකු ලෙස පිළිගනු ලැබීමට, අතීතයට බලපාන අයුරින් පනවන දඬුවම්වලින් මිදී සිටීමට, සිතීමේ විශ්වාස කිරීමේ සහ ආගම් ඇදහීමේ නිදහසට, මත දැරීමේ සහ ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහසට, සංක්‍රමණය ඇතුළු ගමන් බිමන් කිරීමේ නිදහසට, සාමකාමී ලෙස රැස්වීමට සහ සංවිධානවීමේ නිදහසට සෑම මනුෂ්‍යයකුටම ඇති අයිතිය පිළිගනී.

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිය එය සපුරා කරඇති රාජ්‍යයන් වෙතින් ලැබෙන ප්‍රගති වාර්තා සලකා බැලීම පිණිස මානව අයිතිවාසිකම් කමිටුවක් ස්ථාපනය කර ඇත. සම්මුතිය සපුරා කරඇති වෙනත් රාජ්‍යයන් සම්මුතියෙන් ඔවුන් බැඳී සිටින වගකීම් ඉටු කිරීමට අපොහොසත්ව ඇති බවට යම් රාජ්‍යයක් විසින් කරනු ලබන පැමිණිලි ද විභාග කිරීමට කමිටුවට පිළිවන.

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සම්මුතිවලට අදාළ වෛකල්පික ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයන් විසින් කැරෙන මානව

හිමිකම් උල්ලංගනය කිරීම් ගැන ඇතුළු තත්ත්වයන් යටතේ කමිටුව වෙත පැමිණිලි කිරීමට පුද්ගලයන්ටද ඉඩ ලැබේ.

සිවිල් සහ දේශපාලන සම්මුතියට අදාළ දෙවැනි වෛකල්පික ගිවිසුම අනුව මරණීය දණ්ඩනය අහෝසි කිරීම සඳහා රාජ්‍යයන් විසින් අවශ්‍ය සෑම ක්‍රියාමාර්ගයක්ම ගත යුතු වෙයි.

මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේලා තමන් අත්කරගන්නා ප්‍රගතිය මැනබැලීම පිණිස ආණ්ඩුවලට මානව හිමිකම් ප්‍රකාශනය මාපකයක් ලෙස භාවිත කළහැකි බව සියලුදෙනා විසින්ම පාහේ පිළිගැනේ. එක්සත් ජාතීන්ගේ ආයතනවල මානව හිමිකම් ප්‍රකාශනයේ අධිකාරය දෙවැනි වන්නේ ප්‍රඥප්තියට පමණි. එය මහා මණ්ඩලයේදී පමණක් නොව ආරක්ෂක මණ්ඩලයේදී සහ අනෙක් ආයතනවලදීත් නිරතුරුවම ඉස්මතු කරනු ලැබේ. මානව අයිතිවාසිකම් හා තත් වැදැරුම් මූලික නිදහස ආරක්ෂාකිරීම සඳහා වන යුරෝපා මණ්ඩල සම්මුතිය (1950), ජපාන සාම ගිවිසුම (1951), ටියස්ට්‍රේ තත්වය පිළිබඳ විශේෂ ආඥ පනත (1954), අප්‍රිකානු සමගි පුනර්ජායේ ව්‍යවස්ථාව (1963) රාජ්‍යයන් 35ක් විසින් හෙල්සින්කි නුවරදී අත්සන් තබන ලද යුරෝපයේ ආරක්ෂාව සහ සහයෝගීතාව පිළිබඳ සමුළුවේ අවසන් ලේඛනය (1975) ඇතුළු අන්තර්ජාතික නෛතික ලේඛනවල ප්‍රකාශනය උපුටා දක්වා ඇත. ජාතික ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා ගණනාවක ප්‍රකාශනය ගැන සඳහන් කොට තිබේ. බොහෝ රටවල ජාතික අණපනත් සම්පාදනයේදී ඉන් ආභාසය ලබා ඇති අතර ඇතුළුවීම එහි කොටස් ඒවායේ ඇතුළත් කර ඇත. බොහෝ ජාතික අධිකරණවලදී මානව හිමිකම් ප්‍රකාශනය අනුකූලතාවෙන් යුතුව උපුටා දක්වනු ලැබේ.

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය

19 48 දෙසැම්බර් මස 10 වෙනි දින එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලයේ සම්මත කරන ලදුව ප්‍රකාශයට පත් කළ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය මෙහි අන්තර්ගත වේ. මෙම ඓතිහාසික සිද්ධියෙන් පසු මෙම ප්‍රකාශනයේ අඩංගු වගන්ති ප්‍රචාරයට පත් කරන මෙන් ද ඒ ඒ රටවල පවතින දේශපාලන තත්ත්වය පිළිබඳව වෙනසක් නොකර මෙම ප්‍රකාශනය ප්‍රධාන වශයෙන් පාසල් හා අධ්‍යාපන ආයතන මගින් පැතිර වීමට, ප්‍රදර්ශනය වීමට, පාඨනය කරවීමට හා පැහැදිලි කරවීමට සලස්වන මෙන් ද, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් සියලුම සාමාජික රාජ්‍යයන්ගෙන් ඉල්ලා සිටින ලද්දේය.

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය
පූර්විකාව

ලෝකයේ පවත්නා නිදහස, යුක්තිය සහ සාමය යන්නෙහි පදනම මිනිස් පවුලේ සියලු දෙනාගේම සහජ ගරුත්වය හා අත්සතු කළ නොහැකි වූ සම අයිතිවාසිකම් පිළිගැනීම වන හෙයින් ද, මානව අයිතිවාසිකම් නොතැකීමේ හා අවිඥාවට ලක්කිරීමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මිනිස් වර්ගයාගේ හෘදය සාක්ෂිය සාහසික පීඩනයට භාජන කෙරෙන මිලේච්ඡ ක්ෂරකම් සිදු වී ඇති හෙයින් ද, මිනිස් වර්ගයාට අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ හා විශ්වාස ඇදහිලි දැරීමේ නිදහසත්, බියෙන් හා අභේෂකමින් තොරවීමේ නිදහසත් භුක්ති විඳීමට හැකි ප්‍රජාවක් ඇරඹීම පොදු ජනතාවගේ ශ්‍රේෂ්ඨතම අපේක්ෂාව ලෙස ප්‍රකාශයට පත්වී ඇති හෙයින්ද,

දුෂ්ඨ පාලනයන්ට හා පරිපීඩනයන්ට විරුද්ධව අන්තිම ක්‍රියාමාර්ගයක් වශයෙන් කැරලි කෝලාහල ඇති කිරීමට මිනිසා පෙළඹවීම වැළැක්වීමට නම් නීති මගින් මානව අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කරදීම අත්‍යාවශ්‍ය වන හෙයින්ද,

ජාතීන් අතර මිත්‍ර සම්බන්ධතා තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වන හෙයින්ද,

මූලික මානව අයිතිවාසිකම් කෙරෙහිත්, මිනිසාගේ ගරුත්වය හා අගය කෙරෙහිත්, ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්ෂයේ සමාන අයිතිවාසිකම් කෙරෙහිත්, තම විශ්වාසය හා භක්තිය එක්සත් ජාතීන්ගේ සාමාජික ජාතීන් විසින් ප්‍රඥප්තියෙහි ස්ථිර ලෙස නැවත පිළිගෙන ඇති හෙයින් ද, සමාජ ප්‍රගතිය හා වඩා යහපත් පිවිසීමක් වන තත්ත්වයක් වඩා පුළුල් ලෙස වර්ධනය කිරීමට අධීක්ෂණය කර ඇති හෙයින් ද,

මානව අයිතිවාසිකම් හා මූලික ස්වාධීනත්වයන් කෙරෙහි විශ්ව ගරුත්වයත්, ඒවා රැක දීමත් එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ සහයෝගීත්වයෙන් වර්ධනය කිරීමට සාමාජික රාජ්‍ය ප්‍රතිඥා දී ඇති හෙයින් ද,

ඒ ප්‍රතිඥාව පරිපූරණය සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා මෙම අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනතා පිළිබඳව පොදු අවබෝධය ලබා ගැනීම අභිශාසිත වැදගත් වන හෙයින් ද,

එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය මෙසේ ප්‍රකාශ කර සිටී.

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ මෙම විශ්ව ප්‍රකාශනය, සෑම පුද්ගලයකු හා සංවිධානයක් විසින් නිරන්තරයෙන්ම සිහිපත් කෙරෙමින් සකල ජනතාවට හා සියලු ජාතීන්ට සාක්ෂාත් කරගත යුතු පොදු තත්ත්වයක් වශයෙන් අධ්‍යාපනයෙන් හා අධ්‍යයනයෙන් මෙම අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනත්වයන් ගරු කළ යුතුයයිද, ජාතික වූත්, ජාත්‍යන්තර වූත්, ප්‍රගතිශීලී විධිවිධාන මගින් මේ හිමිකම් සාමාජික රටවල මෙන්ම ඒවායේ බලයට අවනත සෙසු රටවල ජනතාව අතර ද අගය කිරීමට සැලැස්වීමෙන් ලෝකය මුළුල්ලේම ඒ පිළිබඳ ගරුත්වය හා ක්‍රියාකාරීත්වය සැලසිය යුතුයයි ද ප්‍රකාශ කර සිටී.

1 වන වගන්තිය

සියලු මනුෂ්‍යයෝ නිදහස්ව උපත ලබා ඇත. ගරුත්වයෙන් හා අයිතිවාසිකම්වලින් සමාන වෙති. යුක්ති අයුක්ති පිළිබඳ හැඟීමෙන් හා හෘදය සාක්ෂියෙන් යුත් ඔවුන්, ඔවුනොවුන්ට සැළකිය යුත්තේ සහෝදරත්වය පිළිබඳ හැඟීමෙනි.

2 වන වගන්තිය

ජාති, වංශ, වර්ණ, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආගම් දේශපාලන ආදී කවර බේදයක් හෝ සමාජ, ජාතික, දේපළ, උපත ආදී කවර

තත්ත්වයක විශේෂයක් හෝ නොමැතිව මේ ප්‍රකාශනයේ සඳහන් සියලු හිමිකම් හා ස්වාධීනත්වයන් සෑම පුද්ගලයකුටම උරුම වන්නේය.

තවද යම් පුද්ගලයකු අයත්වන රටේ දේශපාලන, නීතිමය හෝ ජාත්‍යන්තර තත්වයන් පිළිබඳ කිසිදු විශේෂයක් ද ඒ රට ස්වාධීන, භාරකාර, අස්වාධීන ආදී කවර තත්ත්වයක් පිළිබඳ විශේෂයක් ද නොමැතිව මේ හිමිකම් ඔහු සතු වන්නේය.

3 වන වගන්තිය

සෑම පුද්ගලයකුට ජීවත්වීමටත්, නිදහස්ව සිතීමටත්, පෞද්ගලික ආරක්ෂාවටත් හිමිකම් ඇත්තේය.

4 වන වගන්තිය

කිසිම පුද්ගලයකු වහල් කමෙහි හෝ බන්ධනයෙහි (දාස භාවයෙහි) නොරැඳවිය යුතුය. සෑම ආකාරයකම වහල් වෙළෙඳාම හා වහල්කම තහනම් වන්නේ ය.

5 වන වගන්තිය

කිසිම පුද්ගලයකු වධ හිංසාවට හෝ කෲර අමාත්‍යමය පහත් සැලකිල්ලට හෝ දඬුවමකට හෝ හාජන නොකළ යුතුය.

6 වන වගන්තිය

සෑම අවස්ථාවකදී ම නීතිය ඉදිරියේ පුද්ගලයකු වශයෙන් පිළිගනු ලැබීමේ අයිතිය සෑම කෙනෙකුම සතුය.

7 වන වගන්තිය

සියල්ලන්ම නීතිය ඉදිරියෙහි එකිනෙකාට සමාන වන අතර, නීතියේ ආරක්ෂාව ලැබීමට නිසිදු විශේෂයක් නොමැතිව සියල්ලෝම හිමිකම් ලබති. මේ ප්‍රකාශනයට පටහැනි ලෙස කෙරෙන ඕනෑම අසාධාරණයකින් ආරක්ෂා වීමේ අයිතියත් එබඳු අසාධාරණයන්ට පෙළඹවීමෙන් ආරක්ෂාවීමේ අයිතියත් සියල්ලන්ටම හිමි වේ.

8 වන වගන්තිය

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවලින් හෝ නීතියෙන් හෝ ප්‍රදානය වී ඇති මූලික මිනිස් අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය කිරීමකදී බලධාරී ජාතික අධිකරණයකින් ප්‍රතිකර්ම යොදා ගැනීමේ හිමිකම සෑම පුද්ගලයකු සතු වේ.

9 වන වගන්තිය

බලතත්කාරයෙන් අත් අඩංගුවට ගැනීමට හෝ අත් අඩංගුවේ රඳවා තැබීමට හෝ පිටුවහල් කිරීමට හෝ කිසිම පුද්ගලයකු භාජන නොකළ යුතුය.

10 වන වගන්තිය

තමන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා යුතුකම් පිළිබඳව හෝ තමන්ට විරුද්ධව යම් අපරාධ චෝදනාවක් පිළිබඳව හෝ නිශ්චය කිරීම සඳහා සාධාරණවූත්, විවෘත වූත් ස්වාධීන අපක්ෂපාත නඩු විභාගයකට සෑම තැනැත්තකුම පූර්ණ සමානත්වයෙන් යුක්තව හිමිකම් ලබයි.

11 වන වගන්තිය

(1) දණ්ඩන වරදක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනා ලැබ සිටි සෑම පුද්ගලයකුටම, නීත්‍යානුකූල විවෘත අධිකරණ විභාගයකින් වරදකරු බව ඔප්පුවන තෙක් නිර්දෝෂියකු ලෙස සලකනු ලැබීමටත්, ඒ අධිකරණයේදී තම නිදහසට කරුණු පෙන්වා සිටීමට වුවමනා සියලු අවශ්‍යතා නොඅඩුව ලැබීමටත්, හිමිකම් ඇත්තේය.

(2) යම් වරදක් හෝ ප්‍රමාද දෝෂයක් කිසිවකුගෙන් සිදු වූ අවස්ථාවේදී එම කාලයේ පවතින ජාතික හෝ අන්තර්ජාතික නීතියෙහි එම වරද හෝ ප්‍රමාද දෝෂය දණ්ඩන වරදක් සේ නොසඳහන්ව පැවතියේ නම් එම වරදට හෝ ප්‍රමාද දෝෂයට ඔහු වරදකරුවකු ලෙස නොසැලකිය යුතුය. දණ්ඩන වරද කළ කාලයේදී වලංගු පැවති දඬුවමකට වඩා වැඩි දඬුවමක් එවැනි වරදකරුවකු උදෙසා නොපැනවිය යුතුය.

12 වන වගන්තිය

කිසිම පුද්ගලයකුගේ පෞද්ගලික ජීවිතයට (රහස් භාවයට) පවුලට, නිවසට හෝ ලිපි ගනුදෙනුවලට බලෙන් ඇහිලි ගැසීම හෝ ගරුත්වයට හෝ වැදගත් භාවයට පහර ගැසීම හෝ නොකළ යුතුය. එබඳු ඇහිලි ගැසීම් හෝ පහර ගැසීම්වලට විරුද්ධව නීතියේ රැකවරණය ලැබීමේ අයිතිය සෑම පුද්ගලයකු සතුව ඇත.

13 වන වගන්තිය

(1) සෑම පුද්ගලයකුටම තම රාජ්‍ය සීමාව ඇතුළත නිදහසේ ගමනාගමනයට හා පදිංචියට හිමිකම් තිබේ.

(1) ස්වකීය රට ද ඇතුළුව කවර දේශයකින් හෝ ඉවත්ව යාමටත්, තම රටට ආපසු පැමිණීමටත් සෑම පුද්ගලයකුටම හිමිකම් ඇත.

14 වන වගන්තිය

(1) පරිපීඩනයන්ගෙන් මිදී විදේශයක අභයාරක්ෂාව සෙවීමට හා එය භුක්ති විඳීමට සෑම පුද්ගලයකුටම හිමිකම් ඇත.

(2) දේශපාලනමය නොවූ අපරාධවලින් උද්ගතවන චෝදනා හා එක්සත් ජාතීන්ගේ අරමුණු වලට පටහැනි ක්‍රියාවන් නිසා පැන නගින චෝදනා වලට ලක් වූවන් සම්බන්ධයෙන් යට කී හිමිකම් ක්‍රියාත්මක නොවනු ඇත.

15 වන වගන්තිය

(1) සෑම පුද්ගලයකුටම ජාතිකත්වයකට හිමිකම් ඇත.

(2) කිසිම පුද්ගලයකු සතු ජාතිකත්වය බලෙන් අහෝසි නොකළ යුතු අතර, ඔහුගේ ජාතිකත්වය වෙනස් කිරීමට ඔහුට ඇති අයිතිය පැහැර නොගත යුතුය.

16 වන වගන්තිය

(1) පුරුෂ වියට පත් සියලු ස්ත්‍රී පුරුෂයන්ට ජාතිය, ජාතිකත්වය හෝ ආගම ආදී කිසිදු සීමාවක් නොතකා විවාහ වී පවුලක් ඇති කිරීමේ අයිතිය ඇත්තේය. විවාහ වීමේදී මෙන්ම විවාහය අවලංගු කිරීමේදීද ඔවුහු සමාන අයිතිවාසිකම් දරති.

(2) විවාහයකට ඇතුළත් කළ යුත්තේ එසේ ඇතුළත් වන ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙදෙනාගේ සම්පූර්ණ නිදහස් කැමැත්ත පිට පමණකි.

(3) සමාජයේ ස්වාභාවික වූත්, මූලික වූත්, සමූහ ඒකකය වන පවුල සමාජයේ හා රාජ්‍යයේ රැකවරණ ලැබීමේ අයිතිය දරයි.

17 වන වගන්තිය

(1) සෑම පුද්ගලයකුටම තනිව මෙන්ම හවුලේද දේපළ අයිතිය සඳහා අයිතිවාසිකම් ඇත්තේය.

(2) කිසිවකු සතු දේපළ බලෙන් අහිමි කිරීමට නොහැකිය.

18 වන වගන්තිය

සිතීමේ, හෘද සාක්ෂිය දැරීමේ හා ආගම ඇදහීමේ නිදහස හුක්කි විදීමේ අයිතිවාසිකම් සෑම පුද්ගලයකුම සතුව ඇත. තම ආගම හෝ විශ්වාසය වෙනස් කිරීමේ නිදහසත්, තනිවම හෝ අන්‍යයන් සමග සමූහ වශයෙන්, පෞද්ගලිකව මෙන්ම ප්‍රසිද්ධියේ තම ඇදහීම් හා ආගම ප්‍රකට කිරීමේ, ඉගැන්වීමේ, පිළිපැදීමේ, වන්දනා කිරීමේ හා අනුගමනය කිරීමේ නිදහසත් එයට ඇතුළත් වේ.

19 වන වගන්තිය

තම නිදහස් මතය දැරීමට හා ප්‍රකාශ කිරීමට සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතිය ඇත. අනුන්ගේ බාධාවක් නොමැතිව, තම මත දැරීමටත්, දේශ සීමා නොසලකා කවර මාධ්‍යයකින් හෝ තොරතුරු ලැබීමට හා දීමටත් ඇති අයිතියද ඊට ඇතුළත්ය.

20 වන වගන්තිය

(1) සාමකාමීව එක්රැස්වීමේ හා සංගම් පැවැත්වීමේ අයිතිය සෑම පුද්ගලයකු සතුව ඇත.

(2) සමිති සමාගම්වලට බැඳීමට කිසිවකුට බලකළ නොහැක.

21 වන වගන්තිය

(1) කෙලින්ම හෝ නිදහස්ව තෝරාගත් නියෝජිතයින් මගින් හෝ තම. රටේ රජයට සහභාගිවීමට සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතිය ඇත.

(2) තම රටේ රාජ්‍ය සේවයට ඇතුළත්වීමට සෑම පුද්ගලයකුටම සමාන අයිතිවාසිකම් ඇත.

(3) රජයේ බලතලවල පදනම වන්නේ ජනතාවගේ කැමැත්තය. මේ කැමැත්ත ප්‍රකාශ වන්නේ සර්වජන ඡන්ද බලය අනුව රහස්‍යේ දෙන ඡන්දයෙන් හෝ ඊට සමාන ස්වාධීන ඡන්ද විමසීම් ක්‍රම මගින් කලින් කලට අව්‍යාජ ලෙසින් පවත්වන ඡන්ද විමසීම් මගිනි.

22 වන වගන්තිය

සමාජයට අයත් පුද්ගලයකු වශයෙන් සෑම පුද්ගලයකුටම සමාජ ආරක්ෂාව හිමිවේ. සෑම රාජ්‍යයකම සංවිධානය හා සම්පත්වලට අනුකූලව තමන්ගේ ගරුත්වයටත්, තම පෞරුෂත්වයේ වර්ධනයටත්

අත්‍යාවශ්‍ය වන ආර්ථික සමාජයීක හා සංස්කෘතික අයිතින් ජාතික ප්‍රයත්නයන්ගෙන් හා ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාවයෙන් ද ඒ ඒ රාජ්‍යයන්ගේ සංවිධාන හා සම්පත්වලට අනුකූලවද සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ හිමිකම සෑම පුද්ගලයකුම සතුව ඇත්තේය.

23 වන වගන්තිය

(1) වැඩ කිරීමටත්, තම රැකියාව නිදහස්ව තෝරා ගැනීමටත්, සාධාරණවූත්, යුක්ති යුක්ත වූත් වැඩ කිරීමේ පහසුකම් ලැබීමට මෙන්ම විරක්ෂා විපතින් ආරක්ෂාව ලැබීමටත්, සෑම පුද්ගලයකුටම හිමිකම ඇත්තේය.

(2) කිසිදු විශේෂතාවක් හෝ වෙනස්කමක් හෝ නොමැතිව සමාන වැඩට සමාන වැටුප් ලැබීමේ අයිතිය සෑම පුද්ගලයකු සතුව ඇත.

(3) වැඩ කරන සෑම පුද්ගලයකුටම තමන්ට හා තම පවුලට මිනිස් ගරුත්වය රැකෙන ජීවිතයකට අවශ්‍ය සාධාරණ වැටුපක් ලැබීමටත්, අවශ්‍ය වුවහොත් අවශේෂ සමාජ ආරක්ෂාවන්ට රැකවරණ අත්කර ගැනීමටත් අයිතිය ඇත.

(4) ස්වකීය අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා වෘත්තීය සමිති ඇති කර ගැනීමට හා ඒවාට බැඳීමට සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතියක් ඇත.

24 වන වගන්තිය

වැඩ කරන පෑ ගණන් පිළිබඳ සීමාවක් ඇතිව කලින් කලට ලැබෙන වැටුප් සහිත නිවාඩු දිනයන්ද ඇතුළුව විවේක ගැනීමේ අයිතිය සෑම පුද්ගලයකුම සතුවේ.

25 වන වගන්තිය

(1) ආහාර, ඇඳුම්, නිවාස හා සෞඛ්‍ය සේවා ආරක්ෂාව ද අවශ්‍ය සමාජසේවා ආරක්ෂාව ද ඇතිව තමන්ගෙන් තම පවුලේත් සෞඛ්‍යයට හා යහපතට ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වයක් භුක්ති විඳීමටත්, රැකියාව අහිමිවීම, රෝගාබාධ, දුබලතාව, වැන්දඹුවීම, මහළුවාව හා වෙනත් තමන්ට පාලනය නොකළ හැකි ආපදාවලින් ජීවිතාව දුෂ්කර වුවීම රැකවරණය ලැබීමටත් සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතියක් ඇත.

(2) මාතෘ භාවය හා ළදරු භාවය විශේෂ උපකාර හා ආරක්ෂාව උරුම තත්ත්වයෝය. විවාහ හෝ අවිවාහක මව්වරුන්ගෙන් ලැබෙන සියළුම දරුවෝ සමාන ආරක්ෂාවට හිමිකම් ඇත්තෝය.

26 වන වගන්තිය

(1) අධ්‍යාපනය ලැබීමට සෑම පුද්ගලයෙකුටම අයිතියක් ඇත්තේය. ප්‍රාථමික හා මූලික අවස්ථාවලදී පමණක් නොව අධ්‍යාපනය නොමිලයේ විය යුතුය. ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය අනිවාර්ය විය යුතුය. කාර්මික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය ලැබීමට සාමාන්‍යයෙන් අවස්ථාව සැලසිය යුතු වන අතර දක්ෂතා පදනම් කොට උසස් අධ්‍යාපනය අත්කර ගැනීමේ අවස්ථාව සමානව සැලසිය යුතුය.

(2) මිනිස් පෞරුෂත්වය පරිපූර්ණ සංවර්ධනයට පත් කරන අතරක්, මානව අයිතිවාසිකම් හා මූලික ස්වාධීනතාවන් පිළිබඳ ගරුත්වය ප්‍රබල වන අතරක්, අධ්‍යාපනය යොමුකරවිය යුතුය. මිනිස් ප්‍රජාවගේ සියළු රාජ්‍යයන්, ජාතීන් හා ආගමික කණ්ඩායම් අතර අන්‍යෝන්‍ය අවබෝධයටත්, සාමය පවත්වාගැනීම උදෙසා එක්සත් ජාතීන් ගෙන යන ක්‍රියාමාර්ගයටත් එය අනුබලයක් විය යුතුය.

(3) තම දරුවන්ට දිය යුත්තේ කුමන අධ්‍යාපනයක් දැයි තෝරා ගැනීමේ මුල් අයිතිය මව්පියන් සතිය.

27 වන වගන්තිය

(1) සමාජයේ සංස්කෘතික ජීවිතයට නිදහසේ සහභාගි වන්නටත්, කලාවෙන් ආශ්වාදය හුක්කි විඳීමට හා විද්‍යාත්මක දියුණුවට සහභාගි වී එහි ප්‍රතිඵල හුක්කි විඳීමටත් සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතියක් ඇත්තේය.

(2) තමන්ගේ කර්තෘත්වයෙන් නිෂ්පාදිත විද්‍යාත්මක, සාහිත්‍යමය හෝ කලාත්මක කෘතියකින් ජනිතවන අධ්‍යාත්මික හා භෞතික ඵල ප්‍රයෝජන රැක ගැනීමේ අයිතිය සෑම පුද්ගලයකු සතුව ඇත.

28 වන වගන්තිය

මෙම ප්‍රකාශනයෙහි සඳහන් අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනතාවන් පරිපූර්ණව සාක්ෂාත් කරගත හැකිවන සමාජ හා ජාත්‍යන්තර රටාවකට සෑම පුද්ගලයකුටම අයිතියක් ඇත.

29 වන වගන්තිය

(1) පුද්ගලයකුගේ පෞරුෂත්වය නිදහස් පරිපූර්ණ සංවර්ධනයකට පත්කර ගැනීමෙහිලා ඉටුකළ යුතු සමාජ යුතුකම් රැසක් සෑම පුද්ගලයකු කෙරෙහිම පැවරී ඇත.

(2) පුද්ගලයාගේ අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනතාවන් ක්‍රියාත්මක වීමේදී සීමාවක් තිබිය යුත්තේ හුදෙක් අත්‍යයන්ගේ අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනතා ආරක්ෂාවීම පිණිසත්, ආධ්‍යාත්මික ගුණ වගාව සඳහා අවශ්‍යතාව පිරිමැසීම පිණිසත්, ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක මහජන සාමය හා පොදු ගුණ සිද්ධිය ආරක්ෂාවීම පිණිසත් පැනවෙන නීති පද්ධතියක් මගින් පමණි.

(3) එක්සත් ජාතීන්ගේ පරමාර්ථයන් හා ප්‍රතිපත්තිවලට පටහැනි වන අන්දමකින් මෙම අයිතිවාසිකම් හා ස්වාධීනතාවන් ක්‍රියාත්මක නොකළ යුතුය.

30 වන වගන්තිය

මේ ප්‍රකාශනයෙහි සඳහන් කිසිදු අයිතිවාසිකමක් හෝ ස්වාධීනතාවක් හෝ වැනසී යන අන්දමේ කිසිම ක්‍රියාමාර්ගයකට අයිතියක් කිසිදු රාජ්‍යයකට, කණ්ඩායමකට හෝ පුද්ගලයකුට අත්වන අන්දමේ අර්ථ නිරූපණයක් මේ ප්‍රකාශනයෙහි කවර වගන්තියකින් හෝ නොකළ යුතුය.

ආර්ථික, සාමාජික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය

ආර්ථික, සාමාජික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ
අන්තර්ජාතික සම්මුතිය

මේ ම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ.

එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියේ ප්‍රකාශිත මූලධර්මවලට අනුව මානව පවුලේ සියලුම සාමාජිකයන්ගේ සහ (සමාන) සහ අත්සතු කළ නොහැකි සම අයිතිවාසිකම්, ලෝකයේ නිදහස යන්න සහ සාමය පිළිබඳ පදනම බව සැලකිල්ලට ගෙන,

මේ අයිතිවාසිකම් මිනිසාගේ කෙසේ වෙතත් අභිමානය තුළින් හට ගන්නා බව පිළිගෙන,

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයට අනුව නිදහස් මනුෂ්‍යයන් ලෙස බියෙන් හා අගනිහනම්වලින් තොරව සිටීමේ නිදහස හුන්නි විදීමේ උතුම් අදහස සාක්ෂාත් කර ගත හැක්කේ සෑම කෙනෙකුටම තම ආර්ථික, සාමාජික හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් මෙන්ම තම සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් ද හුන්නි විදීමට හැකිවන තත්ත්වයක් ඇති කළහොත් පමණක් බව පිළිගෙන,

මානව අයිතිවාසිකම් හා මූලික ස්වාධීනත්වයන් (බහුවිධ නිදහසට) පිළිබඳ, ගරුත්වය හා අනතුලතාව සෑම තත්ත්වම වර්ධනය කිරීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියට අයත් රාජ්‍යයන්ගේ බැඳීම සැලකිල්ලට ගෙන,

අනෙක් පද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන්, තමා අයත් වන ජන කොට්ඨාශය වෙනුවෙන් යුතුකම් ඉටුකරලීමට ඇති පද්ගලයා, මෙම සම්මුතිය මගින් පිළිගෙන තිබෙන අයිතිවාසිකම් වර්ධනය කිරීමට හා ඒවාට අනතුලතාව දැක්වීමට ප්‍රයත්න දැරීමේ වගකීමකට යටත්ව සිටින බවත් අවබෝධ කොටගෙන,

මතු දැක්වෙන වගන්ති සම්බන්ධයෙන් එකඟ වන්නා හ.

1 වන කොටස

1 වන වගන්තිය

1. සියලුම ජාතීන්ට ස්වයං-නිර්ණය පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ඇත. එම අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාර ඔවුහු ස්වකීය දේශපාලන තත්ත්වය නිදහසේ නිර්ණය කරති. එමෙන්ම ස්වකීය ආර්ථික සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනය සලසා ගනිති.

2. අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රයෝජනය පිළිබඳ මූලධර්මය හා ජාත්‍යන්තර නීතිය මත පදනම් වූ ජාත්‍යන්තර ආර්ථික සහයෝගය කෙරෙහි පෑන නගින බැඳීමිච්චට භානියක් නොවන පරිදි, සියලුම ජාතීන්ට ඔවුන්ගේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා ස්වකීය ස්වභාවික ධනය හා සම්පත් නිදහසේ කැමති පරිදි සොයා ගත හැකිය. කිසිම අවස්ථාවකදී ජාතියකට ස්වකීය යැපීම් මාර්ගය අහිමි කළ නොහැකිය.

3. ස්වයං-පාලන නොවන හා භාරකාර ප්‍රදේශවල පරිපාලනය සඳහා වගකීම දරන අය ද ඇතුළුව මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ ස්වයං-නිර්ණයනය පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ලබාදීමට අනුබල දිය යුතු අතර, එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියේ විධිවිධානවලට අනුව එම අයිතිවාසිකමට ගරු කළ යුතුය.

2 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් සෑම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෙක්ම මෙම සම්මුතියේ පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම් ප්‍රගතිශීලී වශයෙන් පූර්ණ වශයෙන් ඉටු කරලීම අරමුණින් තමා සතු උපරිම සම්පත් යොදා, විශේෂයෙන් ව්‍යවස්ථාදායක පියවර ගැනීම ද ඇතුළුව, සියලුම යෝග්‍ය මාර්ගවලින් තනි තනිව ද ජාත්‍යන්තර සහාය හා සහයෝගය මගින් ද විශේෂයෙන් ආර්ථික හා ශිල්පීය සහාය හා සහයෝගය මගින් ද පියවර ගැනීමට පොරොන්දු වෙයි.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම සම්මුතියෙහි දක්වා ඇති අයිතිවාසිකම් වර්ගය, වර්ණය, ස්ත්‍රී - පුරුෂභාවය, ආගම, දේශපාලන හෝ වෙනත් මත, ජාතික හෝ සමාජ සම්භවය, දේපළ, උපත හෝ වෙනත් තත්ත්වයන් පිළිබඳව කිසිම විශේෂත්වයක් හෝ වෙනස්කමක් නොමැතිව ක්‍රියාවේ යොදවන බවට ඇප වීමට පොරොන්දු වෙති.

3. මෙම සම්මුතියෙහි පිළිගෙන ඇති ආර්ථික අයිතිවාසිකම් විජාතිකයන්ට කෙතරම් දුරට සහතික කරන්නේද යන්න සංවර්ධනය වන රටවල් විසින් මානව අයිතිවාසිකම් සහ ස්වකීය ජාතික ආර්ථිකය නිසි පරිදි සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් පසු තීරණය කළ හැකිය.

3 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියෙහි දැක්වෙන සියලු ආර්ථික, සාමාජයීය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමට පුරුෂයන්ට හා ස්ත්‍රීන්ට ඇති සමාන අයිතිවාසිකම් සහතික කිරීමට මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් සියලුම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පොරොන්දු වෙති.

4 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියට අනුකූලව රජය විසින් සලසනු ලබන අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමේ දී, රජය විසින් එම අයිතිවාසිකම් යටත් කළ හැකි වන්නේ එම අයිතිවාසිකම්වල ස්වභාවයට ගැලපෙන තාක් දුරට පමණක් නීතියෙන් නිර්ණය කෙරෙන සීමා කිරීම්වලට පමණක් බවත්, හුදෙක්ම ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක පොදු සුභසාධනය වර්ධනය කිරීමේ අරමුණ සඳහා පමණක් බවත් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පිළිගනිති.

5 වන වගන්තිය

1. මෙහිදී පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම්වලින් කිසිවක් හෝ කිසියම් නිදහසක් හෝ විනාශ කිරීමක් නැතහොත් මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන සලසා ඇති ප්‍රමාණයට වඩා සීමා කිරීම අරමුණු කොටගත් කිසියම් ක්‍රියාවක යෙදීමට හෝ කිසියම් ක්‍රියාවක් සිදු කිරීමට කිසිම අයිතිවාසිකමක් කිසිම රාජ්‍යයකට, පිරිසකට හෝ තැනැත්තකුට ඇති බව නැඟවෙන කිසිවක් මෙම සම්මුතියෙහි ඇති බවට අර්ථ නිරූපණය නොකළ යුතුය.

2. කිසියම් රටක නීතියට, සම්ප්‍රදායන්ට, රෙගුලාසිවලට හෝ සිරිත්වලට අනුව එහි පිළිගෙන ඇති හෝ පවත්නා මානව අයිතිවාසිකම්වලින් කිසිවක් මෙම සම්මුතිය මගින් පිළිගන්නේ නැතැයි හෝ වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් පිළිගන්නේ යයි යන මුඛ්‍යාවේත් ඒවා කිසිවක් සීමා කිරීමට හෝ බලහිත කිරීමට හෝ ඉඩ දිය නොහැකිය.

6 වන වගන්තිය

1. කමා නිදහසේ තෝරා ගන්නා හෝ බාර ගන්නා වැඩක්

මගින් තම ජීවනෝපාය කර ගෙන යාමට සෑම දෙනාටම ඇති අයිතිවාසිකම් ද ඇතුළුව වැඩ කිරීමේ අයිතිවාසිකම්, මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් සියලුම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් පිළිගනු ලබන අතර, එම අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමට සුදුසු පියවර ගනු ලබනවා ඇත.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් මෙම අයිතිවාසිකම් සම්පූර්ණයෙන් සාක්ෂාත් කරගනු උදෙසා ගතයුතු පියවරවලට, පුද්ගලයාගේ බහුවිධ මූලික දේශපාලන හා ආර්ථික නිදහස ආරක්ෂා කෙරෙන තත්ත්වයන් යටතේ ක්‍රියාත්මක වන ශිල්පීය හා වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශක හා අභ්‍යාස වැඩ සටහන්, තීර ආර්ථික, සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනය කරා ගමන් කරන ප්‍රතිපත්ති හා ශිල්පක්‍රම සහ පූර්ණ ඵලදායී නියුක්තිය ඇතුළත් වේ.

7 වන වගන්තිය

විශේෂයෙන් පහත දැක්වෙන සේවා තත්ත්වයන් සහතික කෙරෙන සාධාරණ හා හිතකර සේවා තත්ත්වයන් භුක්ති විඳීමට සෑම දෙනාටම ඇති අයිතිවාසිකම් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පිළිගනිති. එනම් :-

(ආ) සියලුම සේවකයන්ට අවම වශයෙන් මේවා සහිත පාරිශ්‍රමිකයන් :

(i) සාධාරණ වැටුප් සහ කිසිම ආකාරයක විශේෂත්වයක් හෝ වෙනස් කමක් නොමැතිව සමාන වටිනාකමෙන් යුත් වැඩ සඳහා සමාන පාරිශ්‍රමිකයන්, විශේෂයෙන්ම ස්ත්‍රීන්ට, සමාන වැඩ සඳහා සමාන ගෙවීම් සහිතව පූරුෂයන් විසින් භුක්ති විඳින සේවා තත්ත්වයන්ට වඩා පහත් නොවන සේවා තත්ත්වයන් සහතික කළ යුතුය.

(ii) ඔවුන්ටත් ඔවුන්ගේ පවුල්වලටත් මෙම සම්මුතියේ විධිවිධාන වලට අනුව යහපත් ජීවිකාවක්.

(ආ) ආරක්ෂා සහිත හා සෞඛ්‍යදායක සේවා තත්ත්වයන්.

(ඇ) රෝෂ්ඨත්වය හා ප්‍රවීණතාව පිළිබඳ කරුණුවලට පමණක් යටත්ව තම සේවා නියුක්තියෙහි සුදුසු උසස්ම මට්ටමකට උසස්වීම් ලැබීමට සෑම කෙනෙකුටම සමාන අවස්ථාව.

(ඈ) විශ්‍රාමය, විවේකය හා වැඩ කරන පැය ගණන සාධාරණ ලෙස සීමා කිරීම සහ වැටුප් සහිත ආවර්තන නිවාඩු දින මෙන්ම රජයේ නිවාඩු දවස් සඳහා වැටුප්.

8 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශවකරුවෝ :

(අ) සෑම කෙනකුටම තම ආර්ථික හා සමාජ ශ්‍රෙය්ෂ්ඨය වර්ධනය කර ගැනීම හා ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා, අදාළ සංවිධානයේ නීතිරීතිවලට පමණක් යටත්ව වෘත්තීය සමිති කැනීමට හා තමා කැමති වෘත්තීය සමිතියකට බැඳීමට ඇති අයිතිවාසිකම් සහතික කරන බවට පොරොන්දු වෙති. නීතිය මගින් පනවන ලද්දාවූ ජාතික ආරක්ෂාව හෝ මහජන සාමය හෝ අන් අයගේ අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රජාතන්ත්‍රීය සමාජයකට අවශ්‍යවූත්, සීමා කිරීම් කිසිවක් මෙම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාවට නැංවීම කෙරෙහි නොපැනවිය යුතුය.

(ආ) ජාතික ඒකාබද්ධ සංගම් හෝ සංයුක්ත සංගම් පිහිටුවීමට වෘත්තීය සමිතිවලට ඇති අයිතිවාසිකමත්, එම ඒකාබද්ධ සංගම්වලට හෝ සංයුක්ත සංගම්වලට ජාත්‍යන්තර වෘත්තීය සමිති සංවිධාන පිහිටුවීමට හෝ ඒවාට බැඳීමට ඇති අයිතිවාසිකමත් සහතික කරන බවට පොරොන්දු වෙති.

(ඇ) නීතිය මගින් පනවන ලද්දාවූත් ජාතික ආරක්ෂාව හෝ මහජන සාමය හෝ අන් අයගේ අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රජාතන්ත්‍රීය සමාජයකට අවශ්‍යවූත්, සීමා කිරීම් හැර වෙනත් සීමා කිරීම් කිසිවකට යටත් නොවී නිදහසේ කටයුතු කිරීමට වෘත්තීය සමිතිවලට ඇති අයිතිවාසිකම් සහතික කරන බවට පොරොන්දු වෙති.

(ඈ) ඒ ඒ රටේ නීතිවලට අනුකූලව යොදවනු ලබන්නේ නම් වැඩ වර්ජනය කිරීමේ අයිතිවාසිකම් සහතික කරන බවට පොරොන්දු වෙති.

2. සන්නද්ධ හමුදාවල හෝ පොලිස් සේවයේ හෝ රජයේ පරිපාලන තන්ත්‍රයේ හෝ සාමාජිකයින් විසින් මෙම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාවේ යෙදවීම සම්බන්ධයෙන් නිත්‍යානුකූල සීමා කිරීම් පැනවීම මෙම වගන්තිය මගින් වළක්වනු නොලැබේ.

3. සංගම් නිදහස සහ සංවිධානය වීමේ අයිතිවාසිකම ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳ 1946 ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධානයේ සම්මුතියට අයත් වූ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට, එම සම්මුතිය මගින් දුන් ප්‍රතිඥාවන්ට හානි කෙරෙන ව්‍යවස්ථාදායක පියවර ගැනීමට හෝ ඒවාට හානිවන අයුරින් නීතිය යෙදීමට හෝ මෙම වගන්තියේ සඳහන් කිසිවකින් බලය දෙනු නොලැබේ.

9 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ, සමාජ රක්ෂණය ඇතුළුව සමාජ ආරක්ෂාව සඳහා සෑම කෙනෙකුටම ඇති අයිතිවාසිකම් පිළිගනිති.

10 වන වගන්තිය

1. සමාජයේ ස්වාභාවික මූලික සමූහ ඒකකය වන පවුල සඳහා, විශේෂයෙන්ම එය පිහිටුවීම සඳහා සහ යැපෙන දරුවන්ගේ භාරය හා අධ්‍යාපනය සඳහා එය වගකිව යුතු කාලය තුළදී ඊට හැකි පුළුල්ම ආරක්ෂාව හා ආධාරය දිය යුතුය. විවාහයක් සිදුකළ යුත්තේ විවාහ වීමට අදහස් කරන කලත්‍රයන්ගේ නිදහස් කැමැත්ත ඇතිවය.

2. දරු ප්‍රසූතියට පෙර හා පසුව සැහෙන කාල සීමාවක් තුළ මව්වරුන්ට විශේෂ ආරක්ෂාව සැලසිය යුතුය. වැඩ කරන මව්වරුන්ට එම කාලය තුළ වැටුප් සහිත නිවාඩු හෝ ප්‍රමාණවත් සමාජ ආරක්ෂක ප්‍රතිලාභ සැලසිය යුතුය.

3. මව්පිය තත්ත්වය හෝ වෙනත් කරුණු හෝ නිසා කිසිම විශේෂත්වයක් හෝ වෙනස්කමක් නොකොට ළමයින් හා තරුණ අය වෙනුවෙන් විශේෂ ආරක්ෂක සහාය දීමේ පියවර ගත යුතුය. ළමයින් සහ තරුණ අය ආර්ථික වශයෙන් හා සාමාජික වශයෙන් සුරා කෑමෙන් ආරක්ෂා කර ගත යුතුය.

ඔවුන්ගේ සදාචාරයට හෝ සෞඛ්‍යයට හානිකර හෝ පීඩනයට අනතුරුදායක හෝ ඔවුන්ගේ සාමාන්‍ය චරිතයට බාධාකාරී විය හැකි හෝ වැඩවල ඔවුන් යෙදවීම නීතියෙන් දඬුවම් කළ හැකි ක්‍රියාවක් බව ප්‍රකාශ කළ යුතුය, යනුවෙන් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත්වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පිළිගනිති.

11 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන පාර්ශ්වකරුවෝ, ප්‍රමාණවත් ආහාර, ඇඳුම් පැළඳුම් හා නිවාස ඇතුළුව තමාටත්, තම පවුලටත් ප්‍රමාණවත් ජීවන තත්ත්වයක් ලබා ගැනීම සඳහා ජීවන තත්ත්වය අඛණ්ඩව දියුණු කර ගැනීම සඳහා ද සෑම කෙනකුටම ඇති අයිතිය පිළිගනිති. මෙම අයිතිවාසිකම සාක්ෂාත් කර ගැනීම සහතික කරනු වස්, නිදහස් කැමැත්ත මත පදනම් වූ ජාත්‍යන්තර සහයෝගයේ අත්‍යාවශ්‍ය වැදගත්කම පිළිගනිමින් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ යෝග්‍ය පියවර ගන්නාහ.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන පාර්ශ්වකරුවෝ, සෑම කෙනකුටම කුසගින්නෙන් තොරව සිටීමට ඇති මූලික අයිතිවාසිකම පිළිගෙන,

(අ) ශිල්පීය හා විද්‍යාත්මක දැනුම උපරිම වශයෙන් ප්‍රයෝජනයට ගනිමින්ද පෝෂණය පිළිබඳ මූලධර්ම පිළිබඳ දැනුම ව්‍යාප්ත කරමින් ද, ස්වාභාවික සම්පත්වල ඉතා ම සාර්ථක සංවර්ධනය හා උපයෝගීකරණය අරභයා කෘෂිකාර්මික ක්‍රම වර්ධනය හෝ ප්‍රතිසංස්කරණය මගින් ද ආහාර නිෂ්පාදන, සංරක්ෂණ හා බෙදා හැරීම් ක්‍රම දියුණු කිරීම සඳහාත්,

(ආ) ආහාර ආනයනය කරන රටවල මෙන්ම ආහාර අපනයනය කරන රටවල ප්‍රශ්න සැලකිල්ලට ගනිමින් අවශ්‍යතාවට සරිලන අන්දමට ලෝක ආහාර සැපයුම් සාධාරණ ලෙස බෙදා හැරීම සහතික කරනු සඳහාත්,

අවශ්‍ය කරන නිශ්චිත වැඩසටහන් ඇතුළුව, තනි තනිව ද ජාත්‍යන්තර සහයෝගය ඇතිව ද, පියවර ගන්නාහ.

12 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන සියලුම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ, ලබාගත හැකි උසස්ම ශාරීරික හා මානසික සෞඛ්‍ය තත්ත්වය භුක්ති විඳීමට සෑම කෙනකුටම ඇති අයිතිවාසිකම පිළිගනිති.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් මෙම අයිතිවාසිකම් පූර්ණ වශයෙන් සාක්ෂාත් කරගනු සඳහා ගත යුතු පියවරවලට

(අ) අප්‍රව උපත් අනුපාතිකය හා ළදරු මරණ අනුපාතිය අඩු කිරීම සහ දරුවාගේ නිරෝගී වර්ධනය සඳහාත්,

- (ආ) පරිසර හා කාර්මික ස්වස්ථතාව පිළිබඳ සියලුම අංග වැඩිදියුණු කිරීම සඳහාත්,
- (ඇ) වසංගත, ප්‍රාදේශීය, වෘත්තීය සහ අනෙකුත් රෝග නිවාරණය, වර්ධනය හා ඒවාට ප්‍රතිකාර කිරීම සඳහාත්,
- (ඈ) අසනීප අවස්ථාවක දී සෑම විටම වෛද්‍ය සේවය සහ වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර සහතික කෙරෙන තත්ත්වයන් ඇති කිරීම සඳහාත් ගතයුතු පියවර ඇතුළත් වේ.

13 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ සෑම කෙනෙකුටම අධ්‍යාපනය ලැබීමට ඇති අයිතිවාසිකම පිළිගනිති. අධ්‍යාපනය මානව ස්වයත්වයේ පූර්ණ සංවර්ධනය සහ එහි උදාරත්වය පිළිබඳ හැඟීම කෙරෙහි යොමු කරවිය යුතු බවත්, එය මානව අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ මූලික නිදහස සඳහා ගෞරවය ශක්තිමත් කළ යුතු බවටත් ඔවුහු එකඟ වෙති. අධ්‍යාපනය විසින්ම සියලුම තැනැත්තන්ට නිදහස් සමාජයක ඵලදායී ලෙස හවුල් වීමට අවස්ථාව සලසනු ඇතැයි ද සියලුම ජාතීන් අතර හා සියලුම වාර්ගික, මානව හෝ ආගමික කොටස් අතර අවබෝධය, ඉවසීම හා මිත්‍රත්වය වර්ධනය කරනු ඇතැයි ද සාමය පවත්වා ගැනීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ කටයුතුවලට රුකුල් දෙනු ඇතැයි ද ඔවුහු තවදුරටත් එකඟ වෙති.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම අයිතිවාසිකම් පූර්ණ වශයෙන් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහා මෙසේ පිළිගනිති.

- (අ) ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය අනිවාර්ය විය යුතු අතර සෑමටම නිදහසේ ලැබිය යුතුය.
- (ආ) විවිධ ස්වරූපයෙන් යුක්ත වූ ද, කාර්මික හා වෘත්තීය ද්විතියික අධ්‍යාපනය ඇතුළත් වූ ද, ද්විතියික අධ්‍යාපනය, සියලුම සුදුසු මාර්ගවලින් සහ විශේෂයෙන්ම ප්‍රගාමී වශයෙන් නිදහස් අධ්‍යාපනය ඇති කිරීමෙන් සෑමටම පොදුවේ ලබාදිය යුතුය. ලබා ගත හැකි විය යුතුය;
- (ඇ) හැකියාව පදනම් කොට ගෙන, සෑම සුදුසු මාර්ගයකින්ම හා විශේෂයෙන් ප්‍රගාමී වශයෙන් නිදහස් අධ්‍යාපනය ඇති කිරීමෙන් සෑමටම සමසේ උසස් අධ්‍යාපනයක් ලබාගත හැකි විය යුතුය.

(ඇ) ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය නොලැබූ හෝ එය සම්පූර්ණ නොකළ අය සඳහා හැකිතාක් දුරට මූලික අධ්‍යාපනය දිරිගැන්වීම හෝ දියුණු කිරීම හෝ කළ යුතුය.

(ඉ) සියලුම මට්ටම්වලින් යුත් පාසැල් ක්‍රමයක් වර්ධනය කිරීමෙහි ලා උනන්දුවෙන් ක්‍රියා කළ යුතුය. ප්‍රමාණවත් ශිෂ්‍යත්ව ක්‍රමයක් පිහිටුවිය යුතුය. ආචාර්යවරුන්ගේ භෞතික තත්ත්වයන් අඛණ්ඩවම දියුණු කළ යුතුය.

3. රජයේ අධිකාරීන් විසින් පිහිටුවන ලද පාසල් හැර, රජය විසින් නියම කරනු හෝ අනුමත කරනු ලැබිය හැකි අවම අධ්‍යාපනික සම්මතයන්ට අනුකූල වන පාසල් තම දරුවන් සඳහා තෝරා ගැනීමට දෙමාපියන්ට සහ අදාළ අවස්ථාවලදී නිත්‍යානුකූල භාරකරුවන්ට ඇති නිදහසට ගරු කිරීමටත් ඔවුන්ගේම විශ්වාසයන්ට අනුව ඔවුන්ගේ දරුවන්ගේ ආගමික හා සදාචාරමය අධ්‍යාපනය සහතික කිරීමටත් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පොරොන්දු වෙති.

4. සෑමවිටම මෙම වගන්තියේ 1 වන ඡේදයේ දක්වා ඇති මූලධර්ම පිළිපැදීමටත්, දෙනු ලබන අධ්‍යාපනය රජය විසින් නියම කරනු ලැබිය හැකි අවම සම්මතයන්ට අනුකූල වීමේ නියමයටත් යටත්ව අධ්‍යාපන ආයතන පිහිටුවීමට හා මෙහෙයවීමට පුද්ගලයන්ට හා මණ්ඩලවලට ඇති නිදහසට මෙම වගන්තියේ කිසිම කොටසකින් බාධාවක් වන්නේ යැයි තේරුම් නොගත යුතුය.

14 වන වගන්තිය

පාර්ශ්වකරුවකු වන අවස්ථාවේදී තම අගනුවරට අයත් ප්‍රදේශයේ හෝ තම බල සීමාවට අයත් අනෙකුත් ප්‍රදේශවල හෝ නොමිලයේ ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය සැලසීමට අපොහොසත්වී ඇති මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන සෑම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෙක්ම, සෑමවිටම නොමිලයේ අනිවාර්ය අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ මූල ධර්මය ප්‍රගතිශීලී වශයෙන් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා සවිස්තර ක්‍රියාකාරී සැලැස්මක් අවුරුදු දෙකක් ඇතුළත් සකස් කර පිළිගැනීමට පොරොන්දු වෙයි. එසේ ක්‍රියාත්මක කිරීම සාධාරණ අවුරුදු ගණනක් ඇතුළත සිදුවිය යුතු අතර එම කාලසීමාව සැලැස්මෙහි නියම කොට දැක්විය යුතුය.

15 වන වගන්තිය

1. සෑම කෙනෙකුටම -

(අ) සංස්කෘතික පිවිතයට සහභාගි වීමටත්

(ආ) විද්‍යාත්මක දියුණුවේ හා එය යොදා ගැනීමේ ඵල ප්‍රයෝජනය භුක්ති විඳීමටත්

(ඇ) තමා කර්තෘ වන කිසියම් විද්‍යාත්මක, සාහිත්‍යායික හෝ කලාත්මක නිෂ්පාදනයකින් අත්වන සදාචාර සහ භෞතික ශුභ සිද්ධිය ආරක්ෂා කර ගැනීමෙන් ප්‍රයෝජන ලැබීමටත් සියලු දෙනාට ඇති අයිතිය මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පිළිගනිති.

2. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් මෙම අයිතිවාසිකම් පූර්ණ වශයෙන් සාක්ෂාත් කිරීම සඳහා ගනු ලබන පියවරවලට විද්‍යාව හා සංස්කෘතිය, සංරක්ෂණය සංවර්ධනය හා පැතිරවීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ඇතුළත් වන්නේය.

3. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ හා නිර්මාණාත්මක කටයුතු සඳහා නැතුවම බැරි නිදහසට ගෞරව කිරීමට පොරොන්දු වෙති.

4. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ විද්‍යාත්මක හා සංස්කෘතික ක්ෂේත්‍රයන්හි ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතා හා සහයෝගය දිරි ගැන්වීමෙන් හා වැඩිදියුණු කිරීමෙන් අත්වන ප්‍රයෝජන පිළිගනිති.

IV වන කොටස

16 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙයින් පිළිගනු ලැබූ අයිතිවාසිකම් පිළිපදිනු සඳහා ඒ ඒ රාජ්‍යයන් විසින් යොදාගනු ලැබූ වැඩ පිළිවෙළ හා ඒවායේ ප්‍රගතිය පිළිබඳ වාර්තා, සම්මුතියෙහි මෙම කොටසෙහි දැක්වෙන අයුරු ඉදිරිපත් කිරීමට පොරොන්දු වෙති.

2. (අ) සියලුම වාර්තා එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එවිට ඔහු විසින් මෙම වාර්තා මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන අනුව සලකා බලනු සඳහා ආරථික හා සාමාජික මණ්ඩලය වෙත වාර්තා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(ආ) තවද, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම් විසින්, මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් පාර්ශ්වයන් වූ ද විශේෂිත ආයතනවල සාමාජිකයන් වූ ද රාජ්‍යයන් ඉදිරිපත් කළ එම වාර්තාවල හෝ ඒවායෙහි අදාළ කොටස්වල පිටපත්, එම වාර්තා හෝ ඒවායේ කොටස්, යථෝක්ත ආයතනවල ව්‍යවස්ථාදායක නීත්‍යානුකූල ලේඛනවල දැක්වෙන පරිදි එම ආයතනවලට නියමිත වගකීම් ක්ෂේත්‍රය යටතට ගැනෙන කවර හෝ කාරණයකට අදාළ වන තාක් දුරට, එම විශේෂිත ආයතනවලට යැවිය යුතුය.

17 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින් පිහිටවනු ලබන වැඩපිළිවෙළක් අනුව මෙම සම්මුතිය බලාත්මක බවට පත්ව අවුරුද්දක් ඇතුළත අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් හා විශේෂිත ආයතන සමග සාකච්ඡා කිරීමෙන් අනතුරුව ඒ ඒ රාජ්‍යයන්ගේ වාර්තා අවධියෙන් අවධියට ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. මෙම සම්මුතිය යටතේ වගකීම් සාක්ෂාත් කර ගැනීමේ ප්‍රමාණයන්ට අදාළ වන කරුණු හා දුෂ්කරතා වාර්තා මගින් දැක්විය හැකිය.

3. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් පාර්ශ්වයන් වන යම් රාජ්‍යයක් විසින් එක්සත් ජාතීන් වෙත හෝ විශේෂිත ආයතනයක් වෙත එම අදාළ තොරතුරු සපයා තිබෙන විට එම තොරතුරු නැවත ඉදිරිපත් කිරීම අවශ්‍ය නොවේ. එහෙත් එලෙස සපයනු ලැබූ තොරතුරු පිළිබඳව කෙටියෙන් සඳහන් කිරීම පමණක් සෑහේ.

18 වන වගන්තිය

මානව අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ මූලික නිදහස යන ක්ෂේත්‍රයෙහි එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය යටතේ තම වගකීම් පරිදි ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින් විශේෂිත ආයතන සමග, එම ආයතන විසින් තමන්ගේ කටයුතු සම්බන්ධ විෂය පථයට අදාළව මෙම සම්මුතිය යටතේ වන්නා වූ විධිවිධාන පිළිපැදීමෙහි ලා ලැබූ ප්‍රගතිය වාර්තා කිරීමේදී යම් යම් වැඩ පිළිවෙළවල් සකසා ගත හැකියි. එකී ආයතනවලට අයත් ඒ ඒ අංශ විසින් ක්‍රියාත්මක පාර්ශ්වයෙහිලා අනුමත කොට ගත් තීරණ හා නිර්දේශ පිළිබඳ විස්තරද මේ වාර්තාවලට ඇතුළත් කිරීමට පිළිවන.

19 වන වගන්තිය

රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව ඉදිරිපත් කරනු ලබන වාර්තා 16 වැනි හා 17 වැනි වගන්ති යටතේ ද විශේෂිත ආයතන විසින් මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව ඉදිරිපත් කරනු ලබන වාර්තා 8 වැනි වගන්තිය යටතේ ද ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින්, අධ්‍යයනය කොට පොදු නිර්දේශයන් කිරීම සඳහා හෝ යථා පරිදි විස්තර දැනගනු සඳහා හෝ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ කොමිසම වෙත යැවිය හැකිය.

20 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් හෝ අදාළ විශේෂිත ආයතන විසින් හෝ 19 වැනි වගන්තිය යටතේ කිසියම් පොදු නිර්දේශයන් සම්බන්ධයෙන් හෝ මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ යම් වාර්තාවක හෝ එහි සඳහන් යම් ලේඛනයක ඇතුළත් පොදු නිර්දේශයන් සම්බන්ධයෙන් හෝ ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය වෙත කරුණු දැක්විය හැකිය.

21 වන වගන්තිය

ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින් මෙම සම්මුතියෙහි පිළිගනු ලැබූ අයිතිවාසිකම් සාමාන්‍යයෙන් පිළිපදිනු ලැබීම සඳහා යොදවනු ලැබූ වැඩ පිළිවෙළවල් හා ඒවායෙහි ප්‍රගතිය පිළිබඳව මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් හා විශේෂිත ආයතනවලින් ලැබුණු තොරතුරුවල සාරාංශයක් හා පොදු ස්වභාවයේ නිර්දේශ ඇතුළත් වාර්තා මහා මණ්ඩලය වෙත කලින් කලට ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

22 වන වගන්තිය

ආර්ථික හා සමාජ මණ්ඩලය විසින්, මෙම සම්මුතියෙහි මෙම කොටසෙහි සඳහන් වාර්තාවලින් පැන නැගෙන්නාවූ ද මෙම සම්මුතියෙහි කාර්යක්ෂම ප්‍රගතිශීලී ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් සාධක විය හැකි ජාත්‍යන්තර වැඩපිළිවෙළවල්හි සුදුසු බව පිළිබඳ ඒ ඒ ආයතනවල විෂයය ක්ෂේත්‍රයන් ඇතුළත එම ආයතනවලට උපකාරී වියහැකිවූ ද කරුණු සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ අනිකුත් ආයතන, ඔවුන්ගේ උප ආයතන හා ශිල්පීය සහාය ලබා දීමට අදාළ විශේෂිත ආයතන යන මේවායෙහි අවධානය යොමු කරවාලිය හැකිය.

23 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම සම්මුතියෙන් පිළිගැනෙන අයිතිවාසිකම් ලබාදීම සඳහා සම්මුතිවලට එළඹීම, නිර්දේශ පිළිගැනීම, ශිල්පීය සහාය සලසා දීම, ඒ ඒ අදාල රජය හා එක්ව සංවිධානය කරනු ලබන අදහස් විමසුම හා අධ්‍යයනය අරමුණු කොට ප්‍රාදේශීය රැස්වීම් හා ශිල්පීය රැස්වීම් පැවැත්වීම වැනි ක්‍රම ද ජාත්‍යන්තර ක්‍රියාවන් වශයෙන් ඇතුළත්වන බවට එකඟ වෙති.

24 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතිය යටතේ සලකා බැලෙන කාරණා සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ විවිධ ආයතනවල හා විශේෂිත ආයතනවල ඒ ඒ වගකීම් විග්‍රහ කෙරෙන එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියෙහි හා විශේෂිත ආයතනවල ව්‍යවස්ථාවන්හි කියැවෙන විධිවිධාන කිසිවකට මෙම සම්මුතියෙහි සඳහන් කිසිවක් නිසා හානියක් සිදුවන්නේ යයි අර්ථ නිරූපණය කොට නොගත යුතුය.

25 වන වගන්තිය

සියලුම ජාතීන්ට තමන්ගේ ස්වාභාවික ධනය හා සම්පත් සම්පූර්ණයෙන් ද, නිදහසින් යුතුව ද, භුක්ති විඳීමෙහි සහ ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙහි ලා සතු නෙසර්ගික අයිතියට මෙම සම්මුතියෙහි සඳහන් කිසිවක් නිසා හානි සිදුවන්නේ යයි අර්ථ නිරූපණය කොට නොගත යුතුය.

V වන කොටස

26 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතිය එක්සත් ජාතීන්ගේ කිසියම් රාජ්‍ය සාමාජිකයකු හෝ එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂිත ආයතන කිසිවක සාමාජිකයකු හෝ අන්තර් ජාතික අධිකරණ ව්‍යවස්ථාවෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු හෝ මෙම සම්මුතියට පාර්ශ්වකරුවකු වෙත ලෙස එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් ආරාධනා කරනු ලැබූ වෙනත් කිසියම් රාජ්‍යයන් හෝ විසින් අත්සන් කරනු ලැබීම පිණිස විවෘතව පවත්නේය.

2. මෙම සම්මුතිය ස්ථිර කරනු ලැබීමට යටත් වන්නේය. ස්ථිර කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛන එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත භාරදිය යුතුය.

3. මෙම සම්මුතිය මෙම වගන්තියෙහි 1 වැනි ඡේදයෙහි සඳහන් වන කවර රාජ්‍යයක් විසින් වුවද ඇතුළත් වීම සඳහා විවෘතව පැවතිය යුතුය.

4. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඇතුළත්වීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනයක් භාර දීමෙන් අනුමැතිය ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

5. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින්, මෙම සම්මුතියට අත්සන් කළ හෝ ඊට ඇතුළත් වූ හෝ සියලුම රාජ්‍යයන්ට ස්ථිර කිරීමේ හෝ ඇතුළත්වීමේ ඒ ඒ නිත්‍යානුකූල ලේඛන සම්බන්ධයෙන් දැනුම්දිය යුතුය.

27 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතිය එය ස්ථිර කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය යන මේවායින් කිසිපස් වැනි ලේඛනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත භාර දෙනු ලැබූ දිනයෙහි සිට තෙමසක් ඉක්ම යාමෙන් පසු බලාත්මක විය යුතුය.

2. කිසිපස් වැනි ස්ථිර කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය භාර දෙනු ලැබීමෙන් පසු මෙම සම්මුතිය ස්ථිර කරන හෝ ඊට ඇතුළත් වන ඒ ඒ රාජ්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් එම රාජ්‍ය තම තමන්ගේ ස්ථිර කිරීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නිත්‍යානුකූල ලේඛනය භාර දෙනු ලැබූ දිනයෙහි සිට තෙමසක් ඉක්ම යාමෙන් පසු මෙම සම්මුතිය බලාත්මක විය යුතුය.

28 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන සීමාවන්ගෙන් හෝ ව්‍යතිරේකයන්ගෙන් හෝ තොරව ඒකාබද්ධ රාජ්‍යවල සියලුම කොටස් කෙරෙහි අදාළ විය යුතුය.

29 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියෙහි කවර හෝ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් සංශෝධන යෝජනා කොට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ හැකිය. එවිට මහලේකම්, එම යෝජනා සලකා බලා ඒ ගැන ඡන්දය විමසනු සඳහා රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනයක් පැවැත්වීමට අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේදැයි තමාට දන්වන ලෙස ඉල්ලුම් කොට ඒ සමග මෙම සම්මුතියෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත එම යෝජිත සංශෝධන බෙදා හැරිය යුතුය. රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන්

යටත් පිරිසෙයින් තුනෙන් එකක් වන කොටසක් එබඳු සම්මේලනයක් පැවැත්වීම අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේ නම් මහලේකම් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුග්‍රහය යටතේ සම්මේලනයක් කැඳවිය යුතුය. එම සම්මේලනයට පැමිණ ඡන්දය දෙන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතරින් වැඩි සංඛ්‍යාවක් විසින් පිළිගනු ලබන කවර හෝ සංශෝධනයක් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය වෙත අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. සංශෝධනයන්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරනු ලැබ, මෙම සම්මුතියෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතරින් තුනෙන් දෙකක වැඩි ඡන්දය ඒ ඒ රාජ්‍යවල ව්‍යවස්ථාදායක පද්ධති අනුව ලබා පිළිගැනුනු පසු බලාත්මක විය යුතුය.

3. එම සංශෝධන බලාත්මක වූ කල ඒවා පිළිගනු ලැබූ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් ඒවායින් බැඳී සිටිය යුතුය. අනිකුත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධානවලින් හා එම රාජ්‍යයන් විසින් කලින් පිළිගනු ලැබූ කවර හෝ සංශෝධනවලින් එවකටත් බැඳී සිටිය යුතුය.

30 වන වගන්තිය

26 වැනි වගන්තියෙහි 5 වැනි ඡේදය යටතේ කරනු ලැබූ දැනුම් දීම් කෙසේ වෙතත් ඒ නොතකා එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් එම වගන්තියෙහි 1 වැනි ඡේදයෙහි සඳහන් වන සියලුම රාජ්‍යයන් වෙත මෙහි පහත දැක්වෙන කොරතුරු දැන්විය යුතුය.

(අ) 26 වැනි වගන්තිය යටතේ අත්සන් කිරීම්, ස්ථිර කිරීම් හා ඇතුළත් වීම්.

(ආ) 27 වැනි වගන්තිය යටතේ මෙම සම්මුතිය බලාත්මක වන දිනය හා 29 වැනි වගන්තිය යටතේ කවර හෝ සංශෝධනයක් බලාත්මක වන දිනය.

31 වන වගන්තිය

1. චීන, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, රුසියන් හා ස්පාඤ්ඤ පිටපත් ද එක සමානව නිවැරදි වන මෙම සම්මුතිය එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේඛනාගාරයෙහි තැන්පත් කළ යුතුය.

2. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් 26 වැනි වගන්තියෙහි සඳහන් වන සියලුම රාජ්‍යයන් වෙත මෙම සම්මුතියෙහි සහතික කළ පිටපත් යැවිය හැකිය.

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික
සම්මුතිය

මේ ම සම්මුතියට ඇතුළත්වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ,

එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියේ ප්‍රකාශිත මූලධර්මවලට අනුව මානව පවුලේ සියලුම සාමාජිකයන්ගේ නෛසර්ගික අභිමානය සහ අත් සතුකළ නොහැකි අයිතිවාසිකම් ලෝකයේ නිදහස, යුක්තිය හා සාමය පිළිබඳ පදනම බව සැලකිල්ලට ගෙන,

මේ අයිතිවාසිකම් මිනිසාගේ නෛසර්ගික අභිමානය තුළින් හටගන්නා බව පිළිගෙන,

මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයට අනුව නිදහස් මනුෂ්‍යයන් ලෙස බියෙන් හා අගහිඟකම්වලින් තොරව සිටීමේ නිදහස හුක්කි විඳීමේ උතුම් අදහස සාක්ෂාත් කරගත හැක්කේ සෑම කෙනෙකුටම තම ආර්ථික, සාමාජිකය හා සංස්කෘතික අයිතිවාසිකම් මෙන්ම තම සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් ද හුක්කි විඳීමට හැකි වන තත්ත්වයන් ඇති කළහොත් පමණක් බව පිළිගෙන,

මානව අයිතිවාසිකම් වලට හා බහුවිධ නිදහසට දැක්වෙන භරණිය හා අනුකූලතාව සෑම තැන්හිම වර්ධනය කිරීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියට අයත් රාජ්‍යයන්ගේ බැඳීම සැලකිල්ලට ගෙන,

අනෙක් පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙනුත්, තමා අයත් වන ජන කොට්ඨාශය වෙනුවෙනුත් යුතුකම් ඉටු කර ලීමට ඇති පුද්ගලයා, මෙම සම්මුතිය මගින් පිළිගෙන තිබෙන අයිතිවාසිකම් වර්ධනය කිරීමට හා ඒවාට අනුකූලතාව දැක්වීමට ප්‍රයත්න දැරීමේ වගකීමට යටත්ව සිටින බවත් අවබෝධ කොට ගෙන,

මතු දැක්වෙන වගන්ති සම්බන්ධයෙන් එකඟ වන්නාහ.

1 වන කොටස

1 වන වගන්තිය

1. සියලුම ජාතීන්ට ස්වයං නිර්ණයනය පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ඇත. එම අයිතිවාසිකම් ප්‍රකාර ඔවුහු ස්වකීය දේශපාලන තත්ත්වය නිදහසේ නිර්ණයනය කරති. එමෙන්ම, ස්වකීය ආර්ථික, සමාජ හා සංස්කෘතික සංවර්ධනය සලසා ගනිති.

2. අන්‍යෝන්‍ය ප්‍රයෝජනය පිළිබඳ මූලධර්මය හා ජාත්‍යන්තර නීතිය මත පදනම් වූ ජාත්‍යන්තර සහයෝගය කෙරෙත් පැන නගින බැඳීමිච්චට භාතියක් නොවන පරිදි, සියලුම ජාතීන්ට ඔවුන්ගේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීම සඳහා ස්වකීය ස්වාභාවික ධනය හා සම්පත් නිදහසේ කැමති පරිදි යොදාගත හැකිය. කිසිම අවස්ථාවකදී ජාතියකට ස්වකීය යැපීම මාර්ගය අහිමි කළ නොහැකිය.

3. ස්වයංපාලන නොවන භාරකාර ප්‍රදේශවල පරිපාලනය පිළිබඳව වගකීම දරන අයද ඇතුළුව මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ ස්වයං නිර්ණයනය පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ලබාදීමට අනුබල දිය යුතු අතර, එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියේ විධිවිධානවලට අනුව එම අයිතිවාසිකමට ගරු කළ යුතුය.

11 වන කොටස

2 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් ඒ ඒ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම සම්මුතියෙහි පිළිගැනෙන අයිතිවාසිකම්වලට ගරු කිරීමටත් වර්ගය වර්ණය, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආගම, දේශපාලන ආදී වෙනත් කවර හේදයක් හෝ ජාතික හෝ සමාජ සම්භවය, දේපල, උපත හෝ වෙනත් තත්ත්වයන් කෙරෙහි කිසිදු විශේෂයක් නොමැතිව සිය දේශසීමාව ඇතුළත ද සිය අධිකරණ බල සීමාවට යටත්ව ද සියලුම පුද්ගලයන්ට උරුම වන බවට වග බලා ගැනීමටත් පොරොන්දු වෙති.

2. පවත්නා ව්‍යවස්ථාව හෝ වෙනත් වැඩ පිළිවෙළවල් අනුව එවකටත් විධිවිධාන සැලසී නොමැති විට, මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් ඒ ඒ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම සම්මුතියෙහි පිළිගනු ලබන එම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කරනු. සඳහා අවශ්‍ය ව්‍යවස්ථා ඇති කිරීමට හෝ වෙනත් අවශ්‍ය වැඩ පිළිවෙළවල් ඇති කිරීමට සිය ව්‍යවස්ථා පද්ධති හා මෙම

සම්මුතියෙහි විධිවිධාන අනුව පියවර ගනු ලබන බවට පොරොන්දු වෙති.

3. මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් ඒ ඒ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙහි පහත දැක්වෙන කරුණු ඉටු කිරීමට පොරොන්දු වෙති.

(අ) මෙහි පිළිගනු ලැබෙන අයිතිවාසිකම් හෝ බහුවිධ නිදහස යම් පුද්ගලයකු සම්බන්ධයෙන් කඩ කරනු ලැබුවේ නම් එය රාජකාරී තත්ත්වයෙන් කටයුතු කරන පුද්ගලයන් විසින් සිදු කරනු ලැබුවේ වුවද ඒ නොතකා ඒ සම්බන්ධයෙන් කාර්ය සාධක ප්‍රතිකර්ම යොදනු ලබන බවට වගබලා ගැනීම.

(ආ) එබඳු ප්‍රතිකර්මයක් ඉල්ලා සිටින කවර පුද්ගලයකුට වුවද නිසි අධිකරණ, පරිපාලන හෝ ව්‍යවස්ථාපිත බලධාරීන් විසින් හෝ රාජ්‍යයේ නීති ක්‍රමය අනුව විධිවිධාන සැලසී තිබෙන පරිදි වෙනත් නිසි බලාධාරියකු විසින් හෝ තීරණය කෙරෙන අයුරු ඒ පිළිබඳ ඔහු සතු අයිතිවාසිකම් ලැබෙන බවට වග බලා ගැනීම හා අධිකරණ ප්‍රතිකර්ම සැලසෙන ආකාරයෙහි කටයුතු වර්ධනය කිරීම.

(ඇ) එබඳු ප්‍රතිකර්ම ප්‍රදානය කරනු ලැබූ කල නිසි බලධාරීන් විසින් ඒවා ක්‍රියාවෙහි යොදවන බවට වග බලා ගැනීම.

3 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මෙම සම්මුතියෙහි දැක්වෙන පරිදි සියලුම සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීමෙහි ලා ස්ත්‍රී පුරුෂ දෙපක්ෂයම එක සමානව අයිතිවාසිකම් ලබන බවට වගබලා ගැනීමට පොරොන්දු වෙති.

4 වන වගන්තිය

1. රටක ජාතීන්ගේ ජීවිතවලට තර්ජනයක් වන්නා වූද, එවැන්නක් පවතින බවට නිල වශයෙන් ප්‍රකාශිතවූ ද මහජන හදිසි අවස්ථාවකදී මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් මෙම සම්මුතියෙහි සිය බැඳීම් හීන කරවන්නාවූ වැඩ පිළිවෙළවල් එම අවස්ථාවෙහි අවශ්‍යතාව අනුව වුවමනා ප්‍රමාණයට පමණක් යොදා ගත හැකි ය. එකෙකුදු වුවත් එම වැඩ පිළිවෙළවල් ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ සිය

වෙනත් වගකීම් හා නොගැලපෙන ඒවා නො විය යුතු ද හුදෙක් වර්ගය, වර්ණය, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආගම හෝ සමාජ සම්භවය හේතු කොට කෙරෙන්නක් නොවිය යුතු ද වේ.

2. 6, 7, 8 (1 හා 2 ඡේද) 11, 15, 16 හා 10 වගන්තිවල කියැවෙන දේ හිත කරවන කිසිවක් මෙම විධිවිධානය යටතේ සිදු කළ නොහැකිය.

3. එසේ හිත කිරීමේ අයිතිය ක්‍රියාවේ යොදවන මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් හිත කරනු ලැබූ විධිවිධානය ද ඊට හේතු වූ කාරණා ද පිළිබඳව එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් මගින් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් අනිකුත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට වහාම දැන්විය යුතුය. තවද එම හිත කිරීම අවසන් කරන දිනයෙහි ද ඒ ආකාරයෙන්ම ඒ බැව් දැන්විය යුතුය.

5 වන වගන්තිය

1. මෙහි පිළිගනු ලබන කිසිදු අයිතිවාසිකමක් හෝ බහුවිධ නිදහසක් විනාශ කිරීමේ යම් කාර්යයක යෙදීමට හෝ යම් ක්‍රියාවක් කිරීමට හෝ මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන සලසා තිබෙනවාට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඒවා සීමා කිරීමට හෝ කිසියම් රජයකට, කණ්ඩායමකට හෝ පුද්ගලයකුට අයිතිය ඇතැයි මෙම සම්මුතියෙහි සඳහන් කිසිවකින් අදහස් වන්නේ යයි අර්ථනිරූපණය කළ නොහැකිය.

2. මෙම සම්මුතියෙන් එම අයිතිවාසිකම් පිළිගනු ලබන්නේ නැතැයි හෝ ඒවා ඊට අඩු ප්‍රමාණයකින් පිළිගනු ලබන්නේ යයි යන අදහස පිට මෙම සම්මුතියෙහි පාර්ශ්වයන් වන කවර හෝ රාජ්‍යයක නීතිය, සම්මුති, නියෝග හෝ වාරිත්‍ර ප්‍රකාර පිළිගනු ලැබූ හෝ පවතින මූලික මානව අයිතිවාසිකම් කිසිවක් සීමා කිරීම හෝ හිත කිරීම හෝ නොකළ යුතුය.

111 වන කොටස

6 වන වගන්තිය

1. සෑම මනුෂ්‍යයකුටම ජීවිතය කෙරෙහි නෛසර්ගික අයිතියක් ඇත්තේ ය. මෙම අයිතිවාසිකම් නීතියෙන් ආරක්ෂා කළ යුතුය. කිසිවකුගේ ජීවිතය බලහත්කාරයෙන් අහිමි නොකළ යුතුය.

2. මරණ දඬුවම අහෝසි නොකළ රටවල, මරණ දණ්ඩන නියමය, එම අපරාධය සිදු කළ අවස්ථාවෙහි පැවති නීතිය ප්‍රකාර, ඉතාම

බරපතල අපරාධ සඳහා පමණක් මෙම සම්මුතියෙහි හා වර්ග සංභාර අපරාධ මර්දනය කිරීමේ හා දඬුවම් පැමිණවීමේ සම්මුතියෙහි විධිවිධානවලට පටහැනි නොවන ලෙස පැනවිය හැකිය. මෙම දඬුවම ක්‍රියාත්මක කළ හැක්කේ නිසි අධිකරණයක් විසින් දෙනු ලබන අවසාන තීරණයක් ප්‍රකාර පමණි.

3. ජීවිතයක් අහිමි කිරීම වර්ග සංභාර අපරාධයකින් සමන්විත වූ කළ, මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් කිසිදු රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකුට මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන යටතේ වර්ග සංභාර අපරාධය මර්දනය කිරීම හා දඬුවම් පැමිණවීම පිළිබඳව පිළිගනු ලැබූ කිසිදු වගකීමක් කවර ආකාරයකින් හෝ හිත කිරීමට මෙම වගන්තියෙහි සඳහන් කිසිවකින් බලය දෙනු නොලබන බව අවබෝධ කොට ගතයුතු වේ.

4. මරණ දණ්ඩනයට නියම වූ කවර අයකුට වුව ද සමාව ඉල්ලා සිටීමේ හෝ දණ්ඩන නියමය න්‍යාදේශ කරවා ගැනීමේ හෝ අයිතිවාසිකම තිබිය යුතුය. සියලුම අවස්ථාවල රාජ්‍ය සමාව, සමාව හෝ මරණ දණ්ඩන නියමය න්‍යාදේශ කරනු ලැබීම හෝ ප්‍රදානය කිරීමට හැකිය.

5. මරණ දණ්ඩන නියමය වයස අවුරුදු දහ අටට අඩු අය විසින් සිදු කළ අපරාධ සඳහා නොපැණවිය යුතුද, ගර්භණී මවුන් සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක නොකළ යුතු ද වේ.

6. මෙම වගන්තියෙහි සඳහන් කිසිවක් මෙම සම්මුතියට ඇතුළත් පාර්ශ්වයක් වන කිසිදු රාජ්‍යයක මරණ දණ්ඩනය තහනම් කිරීම ප්‍රමාද කරවීමට හෝ වැළැක්වීමට හෝ හේතුවක් කර නොගත යුතුය.

7 වන වගන්තිය

කිසිම පුද්ගලයකු වධ හිංසාවකට හෝ කෲර අමානුෂික හෝ පහත් සැලකීමකට හෝ දඬුවමකට හෝ භාජන නොකළ යුතුය. විශේෂයෙන්ම කිසිවකු ඔහුගේ ස්වාධීන අනුමැතිය නොමැතිව වෛද්‍ය හෝ විද්‍යානුකූල අත්හදා බැලීම්වලට භාජන නොකළ යුතුය.

8 වන වගන්තිය

1. කිසිම පුද්ගලයකු වහල් කමෙහි නොදඳවිය යුතුය. සෑම ආකාරයකම වහල් වෙළෙඳාම හා වහල් භාවය තහනම් කළ යුතුය.

2. කිසිම පුද්ගලයකු දාසභාවයෙහි නොදඳවිය යුතුය.

3. (අ) කිසිවකුට බලහත්කාරයෙන් හෝ අනිවාර්යයෙන් හෝ වැඩෙහි යෙදෙන ලෙස නියම කිරීම නොකළ යුතුය.

(ආ) අපරාධයකට දඬුවම් වශයෙන් බරපතල වැඩ සහිත සිර දඬුවමක් නියම කළ හැකි රටවල එබඳු බරපතල වැඩ ඉටු කිරීමේ දඬුවමක් නිසි අධිකරණයක් විසින් දෙනු ලැබ එම දණ්ඩන නියමය අනුව නියමිත බරපතල වැඩ ඉටු කිරීම අත් හරිනු සඳහා 3 (අ) ඡේදය යොදා නොගත යුතුය.

(ඇ) මෙම ඡේදයෙහි අර්ථය සම්බන්ධයෙන් 'බලහත්කාරයෙන්' හෝ 'අනිවාර්යයෙන්' යන පදයට මෙහි පහත සඳහන් ඒවා ඇතුළත් නොකළ යුතුය.

(i) (ආ) උප ඡේදයෙහි සඳහන් නොවන්නා වූද අධිකරණයක, නිත්‍යානුකූල ආඥාවක් අනුව රඳවා තිබෙන්නාවූ ද පුද්ගලයකුට හෝ එබඳු රැඳවුමකින් කොන්දේසි සහිතව මුදාහරා පුද්ගලයෙකුට සාමාන්‍යයෙන් නියමිත වැඩ හෝ සේවය.

(ii) හමුදා ස්වරූපයෙහි යම් සේවයක් හෝ අවංකවම විරෝධය පෑම පිළිගනු ලබන රටවල අවංකව විරෝධය පාත්තන්ගෙන් නීතිය අනුව නියමිත යම් ජාතික සේවයක්.

(iii) ප්‍රජාවගේ පීඩිතවලට හෝ යහ පැවැත්මට හෝ තර්ජනයක් වන හදිසි අවස්ථාවලදී හෝ විපත්තියක් එළඹී අවස්ථාවලදී නියමිත කවර හෝ සේවයක්

(iv) සාමාන්‍ය සිවිල් වගකීම්වලට කොටසක් වන කිසියම් වැඩක් හෝ සේවයක්.

9 වන වගන්තිය

1. සෑම කෙනකුටම පුද්ගල නිදහසට හා සුරක්ෂිතභාවයට අයිතිවාසිකම් ඇත්තේය. කිසිම කෙනකු අත්තනෝමතික ලෙස සිරභාරයට ගැනීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම හෝ නොකළ යුතුය. නීතියෙහි ලා ප්‍රතිෂ්ඨාපිත හේතු මත සහ කාර්ය පරිපාටියට අනුකූලව මිස කිසිම කෙනකුට ඔහුගේ නිදහස අහිමි නොකළ යුතුය.

2. සිරභාරයට ගනු ලබන ඕනෑම තැනැත්තකුට ඔහු එසේ සිරභාරයට ගැනීමට හේතු සිරභාරයට ගනු ලබන අවස්ථාවෙහි දැන්විය යුතු අතර ඔහුට විරුද්ධව ඇති චෝදනා ද නොපමාව දැන්විය යුතුය.

3. සාපරාධී වෝදනාවක් මත සිරභාරයට ගනු ලබන මිනුම කෙනකු විනිශ්චයකරුවකු හෝ විනිශ්චය බලතල ක්‍රියාත්මක කිරීමට බලය දෙනු ලැබූ වෙනත් මිනුම නිලධාරියකු හමුවට නොපමාව පත්කළ යුතු අතර සාධාරණ කාලයක් ඇතුළත තවු විභාග කරනු ලැබීමට හෝ නිදහස් කරනු ලැබීමට ඔහුට හිමිකම් ඇත්තේය. තවු විභාගයක් පොරොත්තුව සිටින තැනැත්තන් සිරභාරයෙහි තබා ගැනීම සාමාන්‍ය රීතිය නොවිය යුතුය. එහෙත්, නිදහස් කර හැරීම තවු විභාගයට විනිශ්චයක කෘත්‍යයෙහි දී වෙනත් මිනුම අවස්ථාවක සහ අවශ්‍ය වුවහොත් තවු තීන්දුව ක්‍රියාත්මක කරන අවස්ථාවේ දී පෙනී සිටින බවට කෙරෙන සහතිකවීම්වලට යටත්ව සිදු කළ හැකිය.

4. සිරභාරයට ගැනීම හෝ රඳවා තබා ගැනීම හේතු කොට සිය නිදහස අහිමි වූ මිනුම කෙනකුට, ඔහු එසේ සිරභාරයෙහි රඳවා ගැනීමේ නීත්‍යානුකූලභාවය නොපමාව තීරණය කිරීමත් එම රඳවා තබා ගැනීම නීත්‍යානුකූල නොවන්නේ නම් ඔහු මුදා හැරීමට නියෝග කිරීමත් සඳහා අධිකරණයක් ඉදිරියෙහි නීති කෘත්‍යයක් ආරම්භ කිරීමට හිමිකම් ඇත්තේය.

5. නීත්‍යානුකූල නොවන සිරභාරයට ගැනීමට හෝ රඳවා තබා ගැනීමට භාජන වූ මිනුම කෙනකුට වන්දි ලබා ගැනීම සඳහා බලාත්මක කළ හැකි අයිතිවාසිකමක් ඇත්තේය.

10 වග වගන්තිය

1. සිය නිදහස අහිමි කරනු ලැබූ සියලුම තැනැත්තන්ට මනුෂ්‍ය දයාවෙන් සහ මිනිසාට ස්වභාවයෙන් හිමි අභිමානය පිළිබඳ ගෞරවයෙන් යුක්තව සැලකිය යුතුය.

2. විශේෂ අවස්ථාවන්හි දී හැර, වූදික තැනැත්තන් වදරකරු කරනු නොලැබූ තැනැත්තන්ගෙන් වෙන් කොට තැබිය යුතු අතර, වරදකරු කරනු නොලැබූ තැනැත්තන් හැටියට ඔවුන්ගේ තත්ත්වයන්ට ගැලපෙන අන්දමට ඔවුන්ට වෙනම සැලකිය යුතුය.

(ආ) වූදික බාලයන් වැඩිහිටියන්ගෙන් වෙන් කර තැබිය යුතු අතර හැකි තාක් කඩිනමින් විනිශ්චයට භාජන කළ යුතුය.

3. වරිත ශෝධනාගාර ක්‍රමය, සිරකරුවන්ට ප්‍රතිකාර කිරීමෙන් සමන්විත විය යුතු අතර, එහි අත්‍යාවශ්‍ය අරමුණ විය යුත්තේ ඔවුන්

යහමහ ගැන්වීම සහ ඔවුන්ගේ සමාජීය පුනරුත්ථාපනයයි. බාල වරදකරුවන් වැඩිහිටියන්ගෙන් වෙන් කොට තැබිය යුතු අතර ඔවුන්ගේ වයසට හා නෛතික තත්ත්වයට අනුව නිසි ප්‍රතිකර්ම යෙදිය යුතුය.

11 වන වගන්තිය

හුදෙක් ගිවිසුම්ගත වගකීමක් ඉටු කිරීමට නොහැකි වීමේ හේතුව මත කිසිම කෙනකු බන්ධනාගාරගත නොකළ යුතුය.

12 වන වගන්තිය

1. රාජ්‍යයක දේශය ඇතුළත නීත්‍යානුකූලව සිටින සෑම කෙනකුටම දේශය ඇතුළත තැනින් තැන යාමටත්, සිය වාසස්ථානය තෝරා ගැනීමටත් නිදහස තිබිය යුතුය.

2. ඕනෑම කෙනකුට සිය රට ඇතුළුව ඕනෑම රටක් හැර යාමට නිදහස තිබිය යුතුය.

3. ඉහත සඳහන් අයිතිවාසිකම්: ජාතික ආරක්ෂාව, මහජන සාමය, මහජන සෞඛ්‍යය සහ සඳාචාරය, හෝ වෙනත් අයගේ අයිතිවාසිකම් හා විවිධ නිදහස රැක ගැනීමට ද, මේ සම්මුතියෙහිදී පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම්වලට ගැලපෙන්නා වූ ද, නීති විධිවිධාන සලසා ඇති සීමා කිරීම්වලට හැර වෙනත් කිසිම සීමා කිරීමකට යටත් නොකළ යුතුය.

4. සිය රටට ඇතුළු වීමට තිබෙන අයිතිය කිසිම කෙනකුට අත්තනෝමතික ලෙස අහිමි නොකළ යුතුය.

13 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියේ පාර්ශ්වකරුවකු වන රාජ්‍යයක දේශයෙහි නීත්‍යානුකූලව සිටින විජාතිකයකු එයින් තෙරපිය හැක්කේ නීතියට අනුකූලව එළඹෙන ලද තීරණයකට අනුව පමණක් වන අතර, ජාතික ආරක්ෂාව සඳහා බල කෙරෙන හේතු අනුව වෙනත් ආකාරයකට කළ යුතු වෙතොත් මිස සිය තෙරපීමට විරුද්ධව හේතු දැක්වීමටත්, තමා පිළිබඳ අවස්ථාව නිසි බලධාරියා හෝ නිසි බලධරයා විසින් විශේෂයෙන් නම් කරන ලද තැනැත්තකු හෝ තැනැත්තන් ලවා සමාලෝචනය කරවා ගැනීමටත් තත්කාර්ය සඳහා එය ඔවුන් හමුවෙහි ඉදිරිපත් කිරීමටත් ඔහුට දිය යුතුය.

14 වන වගන්තිය

1. සියලු දෙනාම අධිකරණ සහ විනිශ්චයාධිකරණ ඉදිරියෙහි එක සමාන වන්නාහ. සෑම කෙනකුටම තමාට විරුද්ධව නගා ඇති ඕනෑම

සාපරාධී චෝදනාවක් සම්බන්ධව නීතිය විසින් ප්‍රතික්ෂයාපිත ප්‍රවීණ, ස්වාධීන සහ අපක්ෂපාත විනිශ්චයාධිකරණයක් විසින් කරනු ලබන සාධාරණ හා ප්‍රසිද්ධ නඩු විභාගයකට හිමිකම් ඇත්තේය. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක සඳාරය පිළිබඳ හේතු මත හෝ මහජන සාමය සඳහා හෝ ජාතික ආරක්ෂාව සඳහා හෝ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ පෞද්ගලික පීඩනයේ යහපත සඳහා හෝ අවශ්‍ය වූ විට හෝ ප්‍රචාරයවීම යුක්ති ධර්මයේ යහපතට අගති සහගත වන විශේෂ අවස්ථාවල අධිකරණයේ මතයේ හැටියට අත්‍යවශ්‍ය වන්නා වූ ප්‍රමාණයට හෝ ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර හා මහජනයා සම්පූර්ණ නඩු විභාගයෙන් හෝ ඉන් කොටසකින් හෝ බැහැර කොට කැබිය හැකිය. එහෙත් සාපරාධී නඩු විභාගයක දී හෝ වෙනත් නඩු විභාගයක දී දෙන ලද නින්දාවක්, බාලයන්ගේ යහපත සඳහා වෙනත් ආකාරයකට කිරීම, අවශ්‍ය වුවහොත් මිස, හෝ නීති කෘත්‍යයන් විවාහ අරගල හෝ ළමයින්ගේ භාරකාරත්වය හෝ සම්බන්ධ නම් මිස ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ යුතුය.

2. සාපරාධී වරදක් සම්බන්ධයෙන් චෝදනා ලබන සෑම කෙනකුටම, නීතිය අනුව වරදකරු බව ඔප්පු කරනු ලබන තෙක් තමා නිර්දෝෂය යන අනුමැතිය සඳහා හිමිකම් ඇත්තේය.

3. සෑම කෙනකුටම තමාට විරුද්ධව ඇති සාපරාධී චෝදනාව තීරණය කරනු ලැබීමේදී පූර්ණ සම තත්ත්වයෙන් යුතුව පහත සඳහන් අවම සහතිකවීම් ලැබීමට හිමිකම් ඇත්තේය.

(අ) ඔහුට විරුද්ධව නගා ඇති චෝදනාවේ ස්වභාවය සහ නිමිත්ත ඔහුට වැටහෙන භාෂාවකින් නොපමාව සවිස්තර ලෙස දන්වනු ලැබීමට :

(ආ) සිය විත්ති වාචකය සුදානම් කර ගැනීමට තමා ම තෝරා ගනු ලබන නීතිඥයකු හා අදහස් හුවමාරු කර ගැනීමට ප්‍රමාණවත් කාලය හා පහසුකම් ලැබීමට;

(ඇ) අනවශ්‍ය ප්‍රමාදයකින් තොරව නඩු අසනු ලැබීමට;

(ඈ) තමා ඉදිරිපිට නඩු විභාග කරනු ලැබීමට, තමා විසින් ම හෝ හෝ තමා විසින් තෝරා ගනු ලබන නීතිඥයන්ගේ සහාය ඇතිව සිය නිදහසට කරුණු දැක්වීමට, ඔහුට නීතිඥ සහාය නොමැති නම් මෙම අයිතිවාසිකම් ගැන දන්වනු ලැබීමට, යුක්ති ධර්මයේ යහපත සඳහා අවශ්‍ය වන්නේ නම් ඔහුට සහාය වීම සඳහා නීතිඥයකු පත් කරනු ලැබීමට සහ

ඒ සඳහා ගෙවීමට ඔහුට ප්‍රමාණවත් මාර්ගයක් නොමැති නම් ඔහු විසින් කිසිම ගෙවීමකින් තොරව එසේ කරනු ලැබීමට;

(ඉ) ඔහුට විරුද්ධව සාක්ෂිකරුවන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීමට සහ කරවීමට සහ ඔහුට විරුද්ධව සාක්ෂිකරුවන් ලබන තත්ත්වයන් යටතේ ම ඔහුට පක්ෂ සාක්ෂිකරුවන් ගෙන්වා ගැනීමට හා ඔවුන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීමට;

(ඊ) අධිකරණයේ භාවිත භාෂාව තේරුම් ගැනීමට හෝ කථා කිරීමට ඔහුට නොහැකි නම් 'නොමිලයේ' භාෂා පරිවර්තකයකුගේ සහාය ලැබීමට;

(උ) තමාට විරුද්ධව සාක්ෂි දැරීමට හෝ තම වරද පිළිබඳ දෝෂෝචිතාරණයක් කිරීමට ඔහුට බල කරනු නොලැබීමට.

4. බාල තැනැත්තන් සම්බන්ධයෙන් කාර්ය පටිපාටිය විය යුත්තේ ඔවුන්ගේ වයස හා ඔවුන් පුනරුත්ථාපනය කිරීමේ යෝග්‍යතාව අනුවය.

5. අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් වරදකරු කරනු ලැබූ සෑම කෙනෙකුට ම එසේ වරදකරු කරනු ලැබීම සහ දඩුවම් නීතියට අනුකූලව ඉහළ විනිශ්චයාධිකාරයක සමාලෝචනයට භාජන කිරීමට අයිතිවාසිකම් ඇත්තේය.

6. යම්කිසි තැනැත්තකු අවසාන තීරණයක් මගින් සාපරාධී වරදක් සම්බන්ධයෙන් වරදකරු කරනු ලැබ, පසුව, යුක්තිය ඉටු නොවී ඇති බව අලුත් හෝ අලුත සොයා ගනු ලැබූ කරුණකින් තීරණාත්මකව පෙනී යාම හේතු කොටගෙන එම වරදකරු කිරීම අහෝසි කොට හෝ ඔහුට කමා කොට හෝ ඇති විට දී එබඳු වරදකරු කිරීමක් නිසා දඩුවම් විඳි තැනැත්තකුට එසේ එම කරුණු හෙළි නොවීම ඔහු නිසාම සිදුවූවක් බව ඔප්පු කරනු ලැබුව හොත් මිස තැත්නම් වන්දි ගෙවිය යුතුය.

7. යම් වරදක් සඳහා එවකටත් ඒ ඒ රටේ නීතිය හා දණ්ඩන කාර්ය පටිපාටිය අනුව අවසාන වශයෙන් වරදකරු කරනු ලැබ හෝ නිදහස් කරනු ලැබ ඇති පුද්ගලයකු නැවත නඩු විභාග කිරීමකට හෝ දඩුවමකට හෝ යටත් නොවිය යුතුය.

15 වන වගන්තිය

1. වරද කරන අවස්ථාවෙහි දේශීය හෝ ජාත්‍යන්තර නීතිය යටතේ

සාපරාධී වරදක් නොවූ කිසියම් ක්‍රියාවක් හෝ ආකෘතියක් පිළිබඳ මිනුම සාපරාධී වරදකට කිසිම කෙනෙකු වරදකරු හැටියට තීරණය නොකළ යුතුය. එසේම සාපරාධී වරද කරන අවස්ථාවෙහි අදාළව තිබූ දඬුවමට වඩා බරපතල දඬුවමක් ද නොපැනවිය යුතුය. වරද කිරීමෙන් පසු අවස්ථාවක, වඩා ලිහිල් දඬුවමක් පැනවීමට නීතියෙහි ලා විධිවිධාන සලසනු ලැබුවහොත් වරදකරුට එහි වාසිය ලැබිය යුතුය.

2. වරද කරන අවස්ථාවෙහි, ජාතීන්ගේ ප්‍රජාව විසින් පිළිගත් නීතියේ පොදු මූලධර්ම අනුව සාපරාධී වූ යම් ක්‍රියාවක් හෝ ආකෘතියක් සඳහා මිනුම තැනැත්තකු නඩු විභාගයකට භාජන කොට ඔහුට දඬුවම් කිරීමට මෙම වගන්තියෙහි ඇති කිසිවකින් අගතියක් සිදු නොවිය යුතුය.

16 වන වගන්තිය

නීතිය ඉදිරියෙහි පුද්ගලයකු හැටියට 'සලකනු ලැබීමට' සෑම කෙනෙකුටම අයිතියක් තිබිය යුතුය.

17 වන වගන්තිය

1. කිසිම තැනැත්තකු ඔහුගේ රහස් භාවය, පවුල, නිවස හෝ ලිපි ගනු, දෙනුව සම්බන්ධව ඇහිලි ගැසීමකට භාජන නොකළ යුතුය. එසේම නම්බුව හා කීර්ති නාමය නීති විරෝධී ප්‍රහාරයන්ට භාජන නොකළ යුතුය.

2. එවැනි ඇහිලි ගැසීම් හෝ ප්‍රහාරයන්ට විරුද්ධව නීතියේ රැකවරණ ලැබීමට සෑම කෙනෙකුටම හිමිකම් ඇත්තේය.

18 වන වගන්තිය

1. සිතීමේ, හෘදය සාක්ෂිය දැරීමේ හා ආගම ඇදහීමේ නිදහස භුක්ති විඳීමේ අයිතිවාසිකම සෑම පුද්ගලයකුටම තිබිය යුතුය. තමාට කැමති ආගමක් ඇදහීමේ හෝ විශ්වාසයක් දැරීමේ නිදහසක් තනිව ම හෝ අන්‍යයන් සමග සමූහ වශයෙන්, පෞද්ගලිකව මෙන්ම ප්‍රසිද්ධියේ තම ඇදහීම් හා ආගම ප්‍රකට කිරීමේ, පිළිපැදීමේ වන්දනා කිරීමේ සහ ඉගැන්වීමේ නිදහසක් එයට ඇතුළත් වේ.

2. තමාට කැමති ආගමක් ඇදහීමට හෝ විශ්වාසයක් දැරීමට තිබෙන නිදහසට බාධා පමුණුවන බල කිරීමකට කිසිම කෙනෙකු භාජන නොකළ යුතුය.

3. කෙනකුගේ ආගම හෝ විශ්වාසය ප්‍රකට කිරීමට කිබෙන නිදහස යටත් කළ හැක්කේ නීතියෙහි ලා නියමිත වූ ද මහජන ආරක්ෂාව, සාමය, සෞඛ්‍ය හෝ සඳ්වාරය රැකීමට අවශ්‍ය වන්නාවූ ද යම් යම් සීමාවන්ට පමණි.

4. සිය අවබෝධයට අනුකූලව සිය දරුවන්ගේ ආගමික හා සද්ධාරාත්මක අධ්‍යාපනය ගැන වග බලා ගැනීමට දෙමාපියන්ට කිබෙන නිදහසට ගරු කිරීමට මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පොරොන්දු වෙති.

19 වන වගන්තිය

1. බාධාවකින් තොරව ස්වකීය මතය දැරීමට සෑම කෙනකුට ම අයිතිවාසිකම් ඇත්තේය.

2. සෑම කෙනකුටම අදහස් ප්‍රකාශ කිරීමේ නිදහස ඇත්තේය. දේශ සීමාවන්ගෙන් තොරව කුමනදුරකදී, සෑම අන්දමකම අදහස් වාචිකව, ලිඛිතව හෝ මුද්‍රිතව ද වික්‍රමයට ආකාරයෙන් ද එසේ නැතහොත් තමාට කැමති වෙනත් ඕනෑ ම මාධ්‍යයකින් ද සොයා ගැනීමට, ලැබීමට සහ දැන්වීමට කිබෙන නිදහස මෙම අයිතිවාසිකමට ඇතුළත් විය යුතුය.

මෙම වගන්තියේ 2 වන ඡේදයෙහි ප්‍රතිපාදන අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීමට, විශේෂ රාජකාරී හා වගකීම් හා සම්බන්ධව පවතී. එසේ හෙයින් එය ඇතැම් සීමාකිරීම්වලට යටත්විය හැකි නමුත් එම සීමා කිරීම:

(අ) අනිත් අයගේ අයිතිවාසිකම් වලට හා කීර්ති නාමයන්ට ගරු කිරීම සඳහා;

(ආ) ජාතික ආරක්ෂාව හෝ මහජන සාමය හෝ මහජන සෞඛ්‍යය හා සඳ්වාරය හෝ රැකීම සඳහා;

නීතියෙහි ලා විධිවිධාන සලසා ඇත්තා වූ ද අවශ්‍ය වන්නා වූ ද ඒවා විය යුතුය.

20 වන වගන්තිය

1. යුද්ධය සඳහා කෙරෙන සෑම ප්‍රචාරයක්ම නීතියෙන් තහනම් කළ යුතුය.

2. වෙනස්කම්කට, වේරයකට හෝ සාහසික ක්‍රියාවලට පෙළඹවීමක් සිදුවන ජාතික, වාර්ගික හෝ ආගමික ද්වේශය පැතිරවීම නීතියෙන් තහනම් කළ යුතුය.

21 වන වගන්තිය

සාමකාමීව රැස්වීමේ අයිතිය පිළිගත යුතුය. නීතියට අනුකූලව පවත්වනු ලබන්නා වූ ද, ජාතික ආරක්ෂාව, මහජන ආරක්ෂාව, මහජන සාමය සඳහා හෝ මහජන සෞඛ්‍යය හෝ සඳ්වාරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ අනිකුත් අයගේ අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක අවශ්‍ය වන්නාවූ ද සීමා කිරීම් හැර මෙම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් කිසිම සීමා කිරීමක් නොපැනවිය යුතුය.

22 වන වගන්තිය

1. සිය අයිතිවාසිකම් යනාදිය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා වෘත්තීය සංගම් පිහිටුවා ගැනීමටත් ඒවාට බැඳීමටත් තිබෙන අයිතිය ඇතුළුව සෑම කෙනෙකුටම අනිකුත් අය සමග සමාගමය සඳහා අයිතිය තිබිය යුතුය.

2. නීතියෙහි ලා නියමිත වූ ද, ජාතික ආරක්ෂාව, මහජන ආරක්ෂාව, මහජන සාමය සඳහා හෝ මහජන සෞඛ්‍යය හෝ සඳ්වාරය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ අනිකුත් අයගේ අයිතිවාසිකම් හා බහුවිධ නිදහස ආරක්ෂා කිරීම සඳහා හෝ ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජයක අවශ්‍ය වන්නා වූ සීමා කිරීම් හැර මෙම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සම්බන්ධයෙන් වෙනත් කිසිම සීමා කිරීමක් නොපැනවිය යුතුය.

3. මෙම වගන්තියේ සඳහන් සමාගම් පැවැත්වීමේ නිදහස හා සංවිධානය වීමට ඇති අයිතිය ආරක්ෂා කිරීම පිළිබඳව වූ 1948 ජාත්‍යන්තර කම්කරු සංවිධාන සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට, එම සම්මුතියේ විධිවිධාන සලසා ඇති සහතිකවිම්වලට අගති සහගත වූ නෛතික පියවර ගැනීමට හෝ ඒවාට අගති සහගත වන ආකාරයකට නීතිය අදාළ කිරීමට බලය නොලැබිය යුතුය.

23 වන වගන්තිය

1. පවුල සමාජයේ ස්වාභාවික මූලික සමූහ ඒකකයයි. සමාජයේ ද රාජ්‍යයේ ද රැකවරණය ලැබීමට එයට හිමිකම් ඇත්තේය.

2. විවාහ වන වයසේ සිටින ස්ත්‍රීන්ට හා පුරුෂයන්ට විවාහ වීමටත්, පවුලක් පිහිටුවා ගැනීමටත් තිබෙන අයිතිය පිළිගත යුතුය.

3. විවාහයට ඇතුළත් වීමට අදහස් කරන කලත්‍රයන්ගේ නිදහස් හා සම්පූර්ණ කැමැත්ත නොමැතිව කිසිම විවාහයක් සිදු නොකළ යුතුය.

4. විවාහය සම්බන්ධයෙන් එය පවත්නා කල්හි මෙන්ම එය විසුරුවා හැරීමේදී, කලත්‍රයන්ට සම අයිතිවාසිකම් හා සම වගකීම් තිබීම පිළිබඳව වත්මන් සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වග බලාගත යුතුය. විවාහයක් විසුරුවා හරිනු ලබන අවස්ථාවලදී දරුවන් සඳහා තිබිය යුතු ආරක්ෂාව සඳහා විධිවිධාන සැලසිය යුතුය.

24 වන වගන්තිය

1. සෑම ළමයකුටම සිය වර්ගය, වර්ණය, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආගම, ජාතික හෝ සමාජික සම්භවය පිළිබඳ ප්‍රභේදයකින් තොරව ස්වකීය පවුලෙන්, සමාජයෙන් සහ රාජ්‍යයෙන් බාල වසස්කාරයකු වශයෙන් තමාට ලැබිය යුතු රැකවරණ පියවර සඳහා අයිතිය තිබිය යුතුය.

2. සෑම ළමයකුම ඉපදුන විගස ලියාපදිංචි කළයුතු අතර, නමක්ද තැබිය යුතුය.

3. සෑම ළමයකුටම ජාතිකත්ව අයත්වීමට අයිතියක් ඇත්තේය.

25 වන වගන්තිය

2 වන වගන්තියේ සඳහන් කිසිම ප්‍රභේදයකින් තොර ව ද අසාධරණ සීමා කිරීම්වලින් තොරව ද:

(අ) මහජන කටයුතු විෂයෙහි ලා කෙළින්ම හෝ නිදහස්ව තෝරා ගනු ලබන නියෝජිතයන් මගින් හෝ සහභාගි වීමට;

(ආ) නිදහස් හා සමාන ජන්දයෙන් සිදුකළ යුතු වූ ද තෝරන තැනැත්තන්ගේ නිදහස් කැමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම සහතික කෙරෙමින් රහස් ජන්දයෙන් පැවැත්විය යුතු වූ ද නිර්ව්‍යාජ වාර මැතිවරණවලදී ජන්දය දීමට සහ තෝරා ගනු ලැබීමට;

(ඇ) සමානාත්මභාවයේ පොදු නියමයන් මත සිය රටේ රාජ්‍ය සේවයට ඇතුළු වීමට;

සෑම පුරවැසියකුටම අයිතිය සහ අවස්ථාව තිබිය යුතුය.

26 වන වගන්තිය

සියලුම තැනැත්තෝ නීතිය ඉදිරියෙහි එක සමාන වන්නාහ. තවද කිසිම ප්‍රභේදයකින් තොරව නීතියේ සමාන රැකවරණය ලැබීමට හිමිකම් ඇත්තෝය. මේ සම්බන්ධයෙන් ඕනෑම වෙනස්කමක් නීතියෙන් තහනම් විය යුතු අතර, වර්ණය, ස්ත්‍රී පුරුෂ භාවය, භාෂාව, ආගම, දේශපාලන

හෝ වෙනත් මත, ජාතික හෝ සාමාජීය සම්භවය, දේපල, උත්පත්තිය හෝ වෙනත් තත්ත්වයන් යන යම් හේතුවක් මත වෙනස්කම් කිරීමට විරුද්ධව සමාන සහ කාර්යසාධක රැකවරණය නීතියෙන් සහතික කළ යුතුය.

27 වන වගන්තිය

මානව වංශය, ආගම හෝ භාෂාව පදනම් වූ සුළු ජන කොටස් සිටින රාජ්‍යයන්හි එම සුළු ජන කොටස්වලට අයත් තැනැත්තන්ට, සිය සම්ප්‍රදායේ අතිකුත් සාමාජිකයන් සමග හවුලේ, සිය සංස්කෘතිය භුක්ති විඳීමට, සිය ආගම ප්‍රකාශ කිරීමට සහ ඇදහීමට හෝ සිය භාෂාව භාවිත කිරීමට ඇති අයිතිය ප්‍රතික්ෂේප නොකළ යුතුය.

IV වන කොටස

28 වන වගන්තිය

1. මිනිස් අයිතිවාසිකම් කමිටුවක් පිහිටුවාලිය යුතුය. (එය මින්මතු මෙම සම්මුතියෙහි කමිටුව යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබේ.) එය සාමාජිකයන් අහඹු දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය යුතු අතර, මින්මතු මෙහි ඇතුළත් ප්‍රතිපාදන කාර්යයන් ඉටු කළ යුතුය.

2. එම කමිටුව වත්මන් සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් ගේ වැසියන්ගෙන් සමන්විත විය යුතු අතර, එම තැනැත්තෝ උසස් වර්තයක් ඇති, මානුෂික අයිතිවාසිකම් ක්ෂේත්‍රයෙහි පිළිගත් ප්‍රවීණතාවකින් හෙබි අය විය යුත්තාහ. නෛතික පළපුරුද්දකම් ඇති තැනැත්තන් කීප දෙනෙකු සහභාගිවීමේ ප්‍රයෝජනවත් කම ගැන ද සැලකිල්ල යොමු කළ යුතුය.

කමිටුවේ සාමාජිකයන් තෝරා පත් කරගත යුතු අතර ඔවුන් සිය පෞද්ගලික තත්ත්වයෙන් සේවය කළ යුතුය.

29 වන වගන්තිය

1. කමිටුවේ සාමාජිකයන්, 28 වන වගන්තියේ නියමිත සුදුසුකම් ඇත්තා වූ ද තත්කාර්ය සඳහා මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් නම් කරනු ලබන්නා වූ ද පුද්ගලයන්ගේ ලැයිස්තුවකින් රහස් ජන්දයේ මාර්ගයෙන් තෝරා පත් කර ගත යුතුය.

2. වත්මන් සම්මුතියේ එක් එක් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු විසින් දෙදෙනකුට නොවැඩි ගණනක් නම් කළ හැකිය. මෙම තැනැත්තෝ ඔවුන් නම් කරන රාජ්‍යයේ ජාතිකයෝ විය යුත්තහ.

3. නැවත නම් කරනු ලැබීමට ද කෙනෙකු සුදුසුකම් ලබන්නේ ය.

30 වන වගන්තිය

1. මූලික ඡන්ද විමසීම, මෙම සම්මුතිය බලාත්මක වන දිනට පසුව, හය මසක් ඉක්ම යන්නට පෙරාතුව පැවැත්විය යුතුය.

2. 34 වන වගන්තිය අනුව ප්‍රකාශිත පුරප්පාඩුවක් පිරවීමට පවත්වන ඡන්ද විමසීමක් හැර කමිටුවට පත් කිරීම සඳහා පැවැත්වෙන එක් එක් ඡන්ද විමසීමේ දිනට යටත් පිරිසෙයින් සිව් මසකට පෙර, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අමතා, කමිටුවේ සාමාජිකත්වය සඳහා තුන් මසක් ඇතුළත සිය නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කරන ලෙස ඔවුන්ට ආරාධනා කළ යුතුය.

3. නම් කරනු ලැබුවත් සහ නම් කළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් ද සඳහන් කොට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් එසේ නම් කරනු ලැබුවත්ගේ නාමාවලියක් අකාරාදී පිළිවෙළින් සකස් කළ යුතු අතර, එක් එක් ඡන්ද විමසීමට එක් මසකට නොඅඩු කාලයකට පෙර මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

4. කමිටු සාමාජිකයන්ගේ නිලවරණය, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයට කැඳවනු ලබන, මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ රැස්වීමක දී පැවැත්විය යුතුය. එම රැස්වීමේදී ඒ සඳහා ගණපූරණය වන්නේ, මෙම සම්මුතියේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් තුනෙන් දෙකකටසකි. කමිටුවට තෝරා පත් කර ගනු ලබන තැනැත්තන් වන්නේ විශාලම ඡන්ද සංඛ්‍යාව සහ පැමිණ සිටිනා ඡන්දය දුන් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ බහුතර ඡන්දය ලැබූ අය ය.

31 වන වගන්තිය

1. කමිටුවට එකම රාජ්‍යයෙන් එක ජාතිකයකුට වඩා සිටිය නොහැකිය.

2. කමිටුවට සාමාජිකයන් තෝරා පත්කර ගැනීමේදී සාමාජිකත්වය සාධාරණ පරිදි භූගෝලීය ලෙස බෙදී පැවතීමත් විවිධාකාර ශිෂ්ටාචාර සහ ප්‍රධාන නීති පද්ධති නියෝජනය වීමත් ගැන සැලකිලිමත් විය යුතුය.

32 වන වගන්තිය

1. කමිටුවේ සාමාජිකයන් සිව් අවුරුදු කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා තෝරා පත්කර ගත යුතුය. නැවත නම් කරනු ලැබුවහොත් ඔවුහු නැවත තෝරා පත් කර ගනු ලැබීමට සුදුස්සෝ වන්නාහ. එසේ වුවද, පළමුවන ඡන්ද විමසීමේදී තෝරා පත් කර ගනු ලබන සාමාජිකයන් නව දෙනෙකුගේ නිල කාලය දැවුරුද්දක් අවසානයේදී අවසන් විය යුතුය. පළමුවන ඡන්ද විමසීම අවසන් වූ වහාම මෙම සාමාජිකයන් නව දෙනා 30 වන වගන්තියේ 4 වන ඡේදයේ සඳහන් රැස්වීමේ සභාපති විසින් කුසපත් ඇදීමෙන් තෝරාගත යුතුය.

2. නිල කාලය අවසානයේ පවත්වන ලද ඡන්ද විමසීම් මෙම සම්මුතියේ මෙම කොටසේ කලින් දැක්වෙන වගන්තිවලට අනුව පැවැත්විය යුතුය.

33 වන වගන්තිය

1. කමිටුවේ සාමාජිකයකු තාවකාලිකව නොපැමිණීම හැරුණු විට වෙනත් හේතුවක් නිසා ඔහුගේ කටයුතු කිරීම අවසන් වී ඇති බව අනෙක් සාමාජිකයන්ගේ ඒකමතික තීරණය වන්නේ නම්, කමිටුවේ සභාපති විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත දැනුම් දිය යුතු අතර, ඔහු විසින් එවිට සාමාජිකයාගේ අසුන පුරප්පාඩු වී ඇති බව ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතුය.

2. කමිටුවේ සාමාජිකයකු මියගිය හොත් හෝ ඉල්ලා අස්වුවහොත් හෝ ඒ බව සභාපති විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම්ට වහාම දැනුම්දිය යුතු අතර, මරණය සිදු වූ දිනයේ හෝ ඉල්ලා අස්වීම ක්‍රියාත්මක වූ දිනයේ හෝ සිට එම අසුන පුරප්පාඩු වූ බව ප්‍රකාශයට පත්කළ යුතුය.

34 වන වගන්තිය

1. පුරප්පාඩුවක් ඇති වී තිබෙන බව 33 වැනි වගන්තියට අනුව ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබූ විට, අලුතෙන් සාමාජිකයකු පත්කළ යුතු වූයේ යම් සාමාජිකයකු වෙනුවෙන් නම් එම සාමාජිකයාගේ නිල කාලය, පුරප්පාඩුව ප්‍රකාශයට පත්කොට මාස හයක් ඇතුළත අවසන් නොවේ නම්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම් විසින් මේ සම්මුතියට අයත් වන එක් එක් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුට දැනුම් දිය යුතු අතර, පුරප්පාඩුව පිරවීම සඳහා 29 වන වගන්තියට අනුව මාස දෙකක් ඇතුළත නාමයෝජනා ඉදිරිපත් කිරීමට එම රාජ්‍යයට හැකිය.

2. මෙසේ නාමයෝජනා කරනු ලබන තැනැත්තන්ගේ නම් අකාරාදී පිළිවෙලට සඳහන් වන ලැයිස්තුවක් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම් තුමා විසින් සකස් කළ යුතු අතර, එය මේ සම්මුතියට අයත්වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය. එවිට පුරප්පාඩුව පිරවීම සඳහා වූ ජන්දය මෙම සම්මුතියේ මේ කොටසෙහි අදාළ විධිවිධානයන්ට අනුව පැවැත්විය යුතුය.

3. 33 වැනි වගන්තියට අනුව ප්‍රකාශයට පත් කරනු ලැබූ පුරප්පාඩුවක් පිරවීම සඳහා පත් කරනු ලැබූ කමිටුවේ සාමාජිකයකු, එම වගන්තියේ විධිවිධාන යටතේ කමිටුවේ අසුන හැර ගිය සාමාජිකයාගේ ඉතිරි නිල කාලය සඳහා නිලය දරන්නේ ය.

35 වන වගන්තිය

කමිටුවේ සාමාජිකයන්ට, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලයේ අනුමැතියට යටත්ව කමිටුවේ වගකීම්වල වැදගත්කම අනුව සලකා මහා මණ්ඩලය විසින් තීරණය කරනු ලබන කොන්දේසිවලට සහ නියමයන්ට අනුව එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්පත්වලින් පඩිනඩි ලැබිය යුතුය.

36 වන වගන්තිය

මේ සම්මුතිය යටතේ කමිටුවේ කාර්ය කාර්යක්ෂමව සපුරාලීම සඳහා අවශ්‍ය කාර්ය මණ්ඩල සහ පහසුකම් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් සපයා දිය යුතුය.

37 වන වගන්තිය

1. කමිටුවේ ආරම්භක රැස්වීම එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයේදී කැඳවිය යුතුය.

2. ආරම්භක රැස්වීමෙන් පසුව, කමිටුවේ කාර්ය පටිපාටියට අයත් රීතිවල විධිවිධාන සලස්වනු ලබන අවස්ථාවලදී රැස්විය යුතුය.

3. කමිටුව සාමාන්‍යයෙන් රැස්විය යුත්තේ එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයේ හෝ ශිකාගාරී එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්යාලයේ ය.

38 වන වගන්තිය

කමිටුවේ සෑම සාමාජිකයකු ම, තම රාජකාරී කටයුතු භාර ගැනීමට කලින්, තම කාර්යයන් අපක්ෂපාතව සහ අවංකව ඉටුකරන බවට ගම්බිර ප්‍රකාශයක් විවෘත කමිටුවේදී කළ යුතුය.

39 වන වගන්තිය

1. කමිටුව විසින් කමිටුවේ නිලධාරීන් පත් කරගත යුත්තේ අවුරුදු දෙකක කාලයකටය. ඔවුන් නැවත වරක් පත් කරගනු ලැබිය හැකිය.

2. කමිටුව විසින් තමන්ගේම කාර්ය පටිපාටි රීති සකස් කරගත යුතු නමුත්, මෙහි රීති මගින් වෙනත් දේ අතර,

(අ) ගතපුරණය සාමාජිකයන් දෙදසක් විය යුතු බවටත්,

(ආ) කමිටුවේ තීරණ, පැමිණ සිටියා වූ සාමාජිකයන්ගේ වැඩි ඡන්දයෙන් කළ යුතු බවටත්,

විධිවිධාන සැලැස්විය යුතුය.

40 වන වගන්තිය

1. මේ මගින් පිළිගෙන ඇති අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා යොදාගෙන ඇත්තා වූ පියවර සහ එම අයිතිවාසිකම් භුක්ති විඳීම සම්බන්ධව ලබා ඇති ප්‍රගතිය පිළිබඳ වාර්තා:

(අ) අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් සම්බන්ධයෙන් මෙම සම්මුතිය ක්‍රියාත්මක වීමෙන් එක අවුරුද්දක් ඇතුළත ද,

(ආ) ඉන් පසුව, කමිටුව එසේ ඉල්ලා සිටින ඕනෑම අවස්ථාවක ද,

ඉදිරිපත් කිරීමට මේ සම්මුතියට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ පොරොන්දු වෙති.

2. සියලුම වාර්තා එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු අතර, සලකා බැලීම සඳහා ඔහු විසින් ඒවා කමිටුව වෙත යැවිය යුතුය. මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම කෙරෙහි බලපාන සාධක සහ දුෂ්කරතා තිබේ නම්, ඒවා වාර්තාවල සඳහන් විය යුතුය.

3. වාර්තාවලින් විශේෂිත ආයතනවල කාර්යක්ෂේත්‍රයට ඇතුළත් වන කොටස්වල පිටපත් කමිටුව සමඟ සාකච්ඡා කිරීමෙන් පසුව එම ආයතනවලට යැවීමට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම්ට හැකිය.

4. මේ සම්මුතියට අයත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන වාර්තා කමිටුව විසින් අධ්‍යයනය කළ යුතුය. තම වාර්තා ද, අදාළ යැයි කමිටුව සලකන පොදු අදහස් ද එය විසින් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත යැවිය යුතුය. මේ අදහස් මේ සම්මුතියට අයත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් ලැබුණු වාර්තාවල පිටපත් සමග ආර්ථික හා සාමාජික මණ්ඩලය වෙත යැවීමටද කමිටුවට හැකිය.

5. මේ වගන්තියේ 4 වැනි ඡේදයට අනුව දක්වනු ලැබිය හැකි අදහස් පිළිබඳ නිරීක්ෂණයන් ද කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට මේ සම්මුතියට අයත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට හැකිය.

41 වන වගන්තිය

1. අන්‍ය රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු මේ සම්මුතිය යටතේ සිය බැඳීම් ඉටු නොකරන බවට යම් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු කියා සිටින බවට ඉදිරිපත් කෙරෙන ලියවිල්ලක් භාර ගැනීමට සහ සලකා බැලීමට කමිටුවට ඇති ප්‍රවීණතාව තමන් විසින් පිළිගන්නා බව මේ වගන්තිය යටතේ ඕනෑම අවස්ථාවක ප්‍රකාශ කිරීමට මේ සම්මුතියට අයත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකුට හැකිය. මේ වගන්තිය යටතේ වූ ලියවිලි පිළිගනු සහ සලකා බලනු ලැබිය හැක්කේ, 'කමිටුවේ ප්‍රවීණතාව පිළිගනිමින් ප්‍රකාශයක් කර ඇති රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් ඉදිරිපත් කර ඇත්තම් පමණි. එබඳු ප්‍රකාශයක් කර නැති රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකුට අදාළ කිසිම ලියවිල්ලක් කමිටුව විසින් පිළිනොගත යුතුය. මේ වගන්තිය යටතේ ලැබෙන ලියවිලි ගැන කටයුතු කළ යුත්තේ පහත දැක්වෙන කාර්ය පටිපාටියට අනුවය.

(අ) අන්‍ය රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු මේ සම්මුතියේ විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක නොකරන බව, මේ සම්මුතියට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් සලකනු ලැබේ නම්, එම කාරණය ලියවිල්ලක් මගින් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුගේ අවධානයට යොමු කිරීමට එම පාර්ශ්වකරුට හැකිය.

අදාළකාරණය සම්බන්ධයෙන් යොදාගෙන ඇත්තා වූ, යොදාගැනීමට තිබෙන්නා වූ සහ යොදාගත හැකි වූ ප්‍රතිකර්ම සහ අභ්‍යන්තර කාර්ය පටිපාටිය පිළිබඳ සහනයක් හැකි තරමට සහ අදාළ තරමට ඇතුළත් වන කාරණය පිළිබඳ විස්තරයක් හෝ එය පැහැදිලි කෙරෙන වෙනත් ප්‍රකාශයක් හෝ ලියවිල්ල ලැබීමෙන් මාස තුනක් ඇතුළත, ලියවිල්ල ලැබුණු රාජ්‍යය විසින් ලියවිල්ල එවූ රාජ්‍යයට ලබා දිය යුතුය.

(ආ) ලියවිල්ල ලබන රාජ්‍යයට මුල් ලියවිල්ල ලැබීමෙන් පසු මාස හයක් ඇතුළත රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් දෙගොල්ලෙන්ම සෑහීමට පත්වන පරිදි කාරණය හරිගස්වා නොගතහොත්, කමිටුවට සහ අනෙක් රාජ්‍යයට දෙන නිවේදනයක් මගින්, කාරණය කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට එක් එක් රාජ්‍යයට හිමිකම් ඇත්තේය.

(ඇ) කමිටුව වෙත යොමු කරන ලද කාරණයක් ගැන එය විසින් කටයුතු කළ යුත්තේ, පොදුවේ පිළිගත් අන්තර් ජාතික නීතියේ මූලධර්මවලට අනුව, කාරණයට අදාළ අභ්‍යන්තර ප්‍රතිකර්ම සියල්ලක්ම උපයෝගී කොට ගෙන සහ ඒ සියල්ලක්ම අවසන්ව ඇති බවත් සොයා බැලීමෙන් පසුව පමණකි. ප්‍රතිකර්ම යොදවා ගැනීම සාධාරණ අන්දමින් දිශ්ගැස්සුණු අවස්ථාවල දී අනුගමනය කරන රීතිය මෙය නොවිය යුතුය.

(ඈ) මේ වගන්තිය යටතේ ලියවිලි පරීක්ෂා කරන විට, කමිටුව විසින් පැවැත්විය යුත්තේ සංචාන රැස්වීම්ය.

(ඉ) මේ සම්මුතියේ පිළිගෙන ඇති පරිදි මානව අයිතිවාසිකම්වලට සහ බහුවිධ මූලික නිදහසට ඇති ගෞරවය පදනම් කොටගෙන කාරණය මිත්‍ර ලීලාවෙන් විසඳ ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව, කමිටුව විසින් තම නිල තත්ත්වයේ ප්‍රයෝජන (ඈ) උප ඡේදයේ විධිවිධානයන්ට යටත්ව රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට ලබාදිය යුතුය.

(ඊ) කමිටුව වෙත යොමු කරනු ලැබූ කාරණයක් සම්බන්ධයෙන්, අදාළ තොරතුරු සපයන ලෙස (ඈ) උප ඡේදයේ සඳහන් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් ඉල්ලා සිටීමට කමිටුවට හැකිය.

(උ) කාරණය කමිටුවේ ද සාකච්ඡා වන විට, නියෝජනය කරනු ලැබීමේ සහ වාචිකව සහ/හෝ ලිඛිතව කරුණු ඉදිරිපත් කිරීමේ අයිතිය (ආ) උප ඡේදයේ සඳහන් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට තිබිය යුතුය.

(ල) (ආ) උප ඡේදයේ නිවේදනයක් ලැබුණු දිනයෙන් පසු මාස දොළහක් ඇතුළත කමිටුව විසින් වාර්තාවක් ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(i) (ඉ) උප ඡේදයේ කොන්දේසි ප්‍රකාර විසඳුමක් ඇති කරගනු ලැබුවහොත් කමිටුව විසින් තම වාර්තාව කරුණු පිළිබඳ සහ විසඳුම පිළිබඳ කෙටි ප්‍රකාශයකට සීමා කළ යුතුය.

(ii) (ඉ) උප ඡේදයේ කොන්දේසි ප්‍රකාර විසඳුමක් ඇති කරගනු නොලැබුවහොත්, කමිටුව විසින් තම වාර්තාව, සිද්ධි පිළිබඳ කෙටි ප්‍රකාශයකට සීමා කළ යුතුය.

අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද ලිඛිත සැලකිල්ලි සහ වාචික සැලකිල්ලි වාර්තාගත සටහන් පත්‍රයක් වාර්තාවට අමුණා යැවිය යුතුය. හැම කරුණක් සම්බන්ධයෙන් ම වාර්තාව අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු වෙත යැවිය යුතුය.

2. මේ වගන්තියේ විධිවිධාන, මේ සම්මුතියට අයත්, රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් දහයක් මේ වගන්තියේ 1 වැනි ඡේදය යටතේ කරන ලද ප්‍රකාශයන් කරනු ලැබූ විට, වලංගු බවට පත් වන්නේ ය. එම ප්‍රකාශ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත තැන්පත් කර තිබිය යුතු අතර, එහි පිටපත් ඔහු විසින් අනෙක් රාජ්‍යයන් වෙත යැවිය යුතුය. යම් ප්‍රකාශයක් මහලේකම් වෙත කරන නිවේදනයක් මගින් ඉල්ලා අස්කර ගත හැකිය. එසේ ඉල්ලා අස්කර ගැනීම හේතුකොට ගෙන මේ වගන්තිය යටතේ ඒ වන විටත් යථා තිබුණු ලියවිල්ලක විෂය කරුණු වූ යම් කාරණයක් ගැන සලකා බැලීම කෙරේ භාතියක් නොවිය යුතුය. අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු අලුත් ප්‍රකාශයක් කර තිබුණේ නම් මිස, ප්‍රකාශය ඉල්ලා අස්කර ගැනීමේ නිවේදනය මහලේකම් වෙත ලැබීමෙන් පසුව කිසිම රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් ඉදිරිපත් කෙරෙන තවත් ලියවිල්ලක් භාර නොගත යුතුය.

42 වන වගන්තිය

1. (අ) 41 වැනි වගන්තියට අනුව කමිටුව වෙත යොමු කරනු ලැබූ කාරණයක අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් යැහීමට පත්වන හැටියට විසඳගනු නොලැබුනොත්, අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ පූර්ව කැමැත්ත ඇතිව, (මෙහි මින්මතු කොමිෂන් සභාව යනුවෙන් හඳුන්වන ලබන) තත්කාර්ය, සමාදාන කොමිෂන් සභාවක් පත් කිරීමට කමිටුවට හැකි ය. මේ සම්මුතියට ඇති ගෞරවය පදනම් කොට ගෙන, කාරණය පිළිබඳ මිත්‍ර ලීලාවෙන් බේරුමක් සඳහා කොමිෂන් සභාවේ නිල තත්ත්වයේ වාසිය ලබාදිය යුතුය.

(ආ) කොමිෂන් සභාව, රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට පිළිගත හැකි පුද්ගලයන් පස් දෙනෙකුගෙන් සමන්විත විය යුතුය. මුළු කොමිෂන් සභාව ම හෝ කොමිෂන් සභාවෙන් කොටසක් හෝ සමන්විත විය යුතු අය ගැන තුන් මාසයක් ආතුළත එකඟත්වයට පැමිණීමට අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ට නොහැකිවුවහොත්, එකඟත්වයට එළඹීමට

නොහැකිවුවයේ කොමිෂමේ යම් යම් සාමාජිකයන් සම්බන්ධයෙන් නම්, එම සාමාජිකයන් කමිටුවේ තුනෙන් දෙකක වැඩි ඡන්දයෙන්, කමිටුවේ සාමාජිකයන් අතුරෙන් රහස් ඡන්දයෙන් පත්කර ගත යුතුය.

2. කොමිෂන් සභාවේ සාමාජිකයන් කටයුතු කළ යුත්තේ පෞද්ගලික තත්ත්වයෙනි. ඔවුන් අදළ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක හෝ මේ සම්මුතියට පාර්ශ්වකරුවකු නොවන රාජ්‍යයක හෝ 41 වැනි වගන්තිය යටතේ ප්‍රකාශයක් කර නැති පාර්ශ්ව කාර රාජ්‍යයක හෝ රටවැසියෙකු නොවිය යුතුය.

3. කොමිෂන් සභාව විසින් සිය සභාපතිවරයා පත් කරගත යුතු අතර, සිය කාර්යපටිපාටිය ද සම්මත කර ගත යුතුය.

4. කොමිෂන් සභාවේ රැස්වීම් සාමාන්‍යයෙන් පැවැත්විය යුත්තේ එක්සත් ජාතීන්ගේ මූලස්ථානයේ හෝ ජිනීවාහි එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්යාලයෙනි. එතෙකුදු වුවද, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් හා අදළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් සමග සාකච්ඡා කොට කොමිෂන් සභාව තීරණය කරන වෙනත් සුදුසු ස්ථානවලද රැස්වීම් පැවැත්විය හැකිය.

5. 36 වැනි වගන්තියට අනුව ඇති කරන ලද ලේකම් කාර්යාලය, මේ වගන්තිය යටතේ පත් කරන ලද කොමිෂන් සභාවලට ද සේවය කළ යුතුය.

6. කමිටුව වෙත ලැබුණා වූ සහ එය විසින් සසඳ බලන ලද්ද වූ තොරතුරු කොමිෂන් සභාවට ලබාදිය යුතු අතර, වෙනත් අදළ තොරතුරු තිබේ නම්, ඒවා සපයා දෙන ලෙස රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් ඉල්ලා යැවීමට කොමිෂන් සභාවට හැකිය.

7. කාරණය කොමිෂන් සභාව විසින් සම්පූර්ණයෙන්ම සලකා බලනු ලැබීමෙන් පසුව, එනමුත් කාරණය ගැන දන්වනු ලැබීමෙන් මාස දෙදහනක් ඉකුත්වීමට කලින්, අදළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත යැවීම සඳහා වාර්තාවක්, කොමිෂන් සභාව විසින් කමිටුවේ සභාපතිවරයා වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

(අ) කාරණය සලකා බැලීම මාස දෙදහනක් ඇතුළත අවසන් කිරීමට කොමිෂන් සභාවට නොහැකි නම්, සිය වාර්තාව කාරණය සලකා බැලීම පවතින්නේ කුමන තත්ත්වයක ද යන බව පිළිබඳ කෙටි ප්‍රකාශයකට සීමා කළ යුතුය.

(ආ) මේ සම්මුතිය මගින් පිළිගෙන ආති මානව අයිතිවාසිකම්වලට ඇති ගෞරවය පදනම් කොටගෙන කාරණය පිළිබඳ සුහද විසඳුමකට එළඹුනහොත්, කොමිෂන් සභාව විසින්, සිය

වාරතාව, සිද්ධි සහ එළඹී විසඳුම පිළිබඳ කෙටි ප්‍රකාශයකට සීමා කළ යුතුය.

(ඇ) (ආ) වැනි උප්ප්‍රදේශයේ කොන්දේසි ප්‍රකාර විසඳුමක් ඇති කරගනු නොලැබුණොත් අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතරේ පවත්නා විසඳිය යුතු ප්‍රශ්නවලට සම්බන්ධ සිද්ධි පිළිබඳ සියලුම ප්‍රශ්න සම්බන්ධ සිය තීරණය ද සුභද්‍ර විසඳුමක් ඇති කර ගැනීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ සිය මතය ද කොමිෂන් සභාවේ වාරතා වේ ඇතුළත් විය යුතුය. අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් කරන ලද ලිඛිත සැලකිල්ලි සහ වාචික සැලකිල්ලි වාරතා ලේඛනයක් ද මේ වාරතාවේ අඩංගු විය යුතුය.

(ඇ) කොමිෂන් සභාවේ වාරතාව ඉදිරිපත් කරනු ලැබුවේ (ඇ) උප ඡේදය යටතේ නම්, තමන් කොමිෂන් සභාවේ වාරතාවේ ඇතුළත් කරුණු පිළිගන්නවා ද නැද්ද යන බව වාරතාව ලැබී මාස තුනක් ඇතුළත, අදාළ පාර්ශ්වකරුවන් විසින් කමිටුවේ සභාපති වෙත දැනුම් දිය යුතුය.

8. මේ වගන්තියේ විධිවිධාන හේතු කොට ගෙන 41 වැනි වගන්තිය යටතේ කමිටුවේ වගකීම්වලට භාතියක් නොවිය යුතුය.

9. කොමිෂන් සභාවේ සාමාජිකයන්ගේ වියදම්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම් විසින් සකස් කරනු ලබන ඇස්තමේන්තුවලට අනුව, අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතර සමසේ බෙදා හැරිය යුතුය.

10. මේ වගන්තියේ 9 වැනි ඡේදයට අනුව අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් විසින් ප්‍රතිපූරණය කිරීමට කලින් වියදම් ගෙවීමට අවශ්‍ය නම් කොමිෂන් සභාවේ සාමාජිකයන්ගේ ගාස්තු ගෙවීමට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම්ට බලය ඇත්තේය.

43 වන වගන්තිය

කමිටුවේ ද, 42, වැනි වගන්තිය යටතේ පත් කරනු ලැබිය හැකි තත් කාර්ය සමාදාන කොමිෂන් සභාවල සාමාජිකයන්ට ද, එක්සත් ජාතීන්ගේ වරප්‍රසාද සහ විශේෂ මුක්ති පිළිබඳ ගිවිසුම්වලට අදාළ කොටස්වල නියම කොට ඇති පරිදි එක්සත් ජාතීන්ගේ දූත මණ්ඩලවල නියුතු විශේෂඥයන්ට හිමි පහසුකම්, වරප්‍රසාද සහ සේවා මුක්ති යන දේවලට හිමිකම් ඇත්තේය.

44 වන වගන්තිය

මේ වගන්තිය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා වූ විධිවිධාන, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංස්ථාපන තීරණානුකූල ලේඛන සහ සම්මුති මගින් හෝ යටතේ හෝ මානව අයිතිවාසිකම් ක්ෂේත්‍රයෙහි නියම කොට ඇත්තාවූ කාර්ය පටිපාටිවලට හානියක් නොවන ආකාරයට වලංගු විය යුතු අතර, තම තමන් අතරේ වූ පොදු හා විශේෂ අන්තර්ජාතික ගිවිසුම්වලට අනුව ආරාධිත සමථයකට පත් කිරීම සඳහා වූ සෙසු කාර්ය පටිපාටි උපයෝගී කර ගැනීමෙන් මේ සම්මුතියට අයත් වන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වැළැක්වීමක් ද නොවිය යුතුය.

45 වන වගන්තිය

තම කටයුතු පිළිබඳ වාර්තාවක්, කමිටුව විසින් ආර්ථික හා සමාජයීය මණ්ඩලය මගින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

V වන කොටස

46 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතිය යටතේ සලකා බැලෙන කාරණා සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ විවිධ ආයතනවල හා විශේෂිත ආයතනවල ඒ ඒ වගකීම් විග්‍රහ කෙරෙන එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තියෙහි හා විශේෂිත ආයතනවල ව්‍යවස්ථාවන්හි කියැවෙන විධිවිධාන කිසිවකට මෙම සම්මුතියෙහි සඳහන් කිසිවක් නිසා හානියක් සිදුවන්නේ යයි අර්ථ නිරූපණය කොට නොගත යුතුය.

47 වන වගන්තිය

තමන්ගේ ස්වභාවික ධනය හා සම්පත් සම්පූර්ණයෙන් ද නිදහසින් යුතුව ද භුක්ති විඳීමෙහි හා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙහිලා සියලු ජාතීන් සතු නොසර්ගික අයිතියට මෙම සම්මුතියෙහි සඳහන් කිසිවක් නිසා හානි සිදුවන්නේ යයි අර්ථ නිරූපණය කොට නොගත යුතුය.

48 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතිය එක්සත් ජාතීන්ගේ කිසියම් රාජ්‍ය සාමාජිකයකු හෝ එක්සත් ජාතීන්ගේ විශේෂිත ආයතන කිසිවක සාමාජිකයකු හෝ අන්තර් ජාතික අධිකරණ ව්‍යවස්ථාවෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු හෝ

මෙම සම්මුතියට පාර්ශ්වකරුවකු වන ලෙස එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් ආරාධනා කරනු ලැබූ චෙන් කිසියම් රාජ්‍යයක් හෝ විසින් අත්සන් කරනු ලැබීම සඳහා විවෘතව පවත්නේ ය.

2. මෙම සම්මුතිය ස්ථිර කරනු ලැබීමට යටත් වන්නේ ය. ස්ථිර කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛන එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත භාරදිය යුතු ය.

3. මෙම සම්මුතිය මෙම වගන්තියෙහි 1 වැනි ඡේදයෙහි සඳහන් වන කවර රාජ්‍යයක් විසින් වුව ද ඇතුළත් වීම සඳහා විවෘතව පැවතිය යුතුය.

4. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනයක් භාරදීමෙන් අනුමැතිය ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

5. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් මෙම සම්මුතිය අත්සන් කළ හෝ ඊට ඇතුළත් වූ සියලුම රාජ්‍යයන්ට ස්ථිර කිරීමේ හෝ ඇතුළත්වීමේ ඒ ඒ නීත්‍යානුකූල ලේඛන සම්බන්ධයෙන් දැනුම් දිය යුතු ය.

49 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතිය එය ස්ථිර කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය යන මේවායින් කිසිපස් වැනි ලේඛනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත භාර දෙනු ලැබූ දිනයෙහි සිට තෙමසක් ඉක්ම යාමෙන් පසු බලාත්මක විය යුතුය.

2. කිසිපස් වැනි ස්ථිර කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය යන මේවායින් කිසිපස් වැනි ලේඛනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත බාර දෙනු ලැබූ දිනයෙහි සිට තෙමසක් ඉක්ම යාමෙන් පසු බලාත්මක විය යුතුය.

3. කිසිපස් වැනි ස්ථිර කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය භාරදෙනු ලැබීමෙන් පසු මෙම සම්මුතිය ස්ථිර කරන හෝ ඊට ඇතුළත්වන ඒ ඒ රාජ්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් එම රාජ්‍ය තම තමන්ගේ ස්ථිර කිරීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය හෝ ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය භාර දෙනු ලැබූ දිනයෙහි සිට තෙමසක් ඉක්ම යාමෙන් පසු මෙම සම්මුතිය බලාත්මක විය යුතුය.

50 වන වගන්තිය

මෙම සම්මුතියෙහි විධිවිධාන සීමාවන්ගෙන් හෝ ව්‍යතිරේකයන්ගෙන් හෝ තොරව ඒකාබද්ධ රාජ්‍යවල සියලුම කොටස් කෙරෙහි අදාල විය යුතුය.

51 වන වගන්තිය

1. මෙම සම්මුතියෙහි කවර හෝ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් සංශෝධන යෝජනා කොට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ හැකිය. එවිට මහලේකම්, එම යෝජනා සලකා බලා, ඒ ගැන ඡන්ද විමසනු සඳහා, රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනයක් පැවැත්වීම අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේදැයි තමාට දන්වන ලෙස ඉල්ලුම් කොට ඒ සමඟ මෙම සම්මුතියෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත එම යෝජිත සංශෝධන බෙදා හැරිය යුතුය. රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් යටත් පිරිසෙයින් තුනෙන් එකක් වන කොටසක් එබඳු සම්මේලනයක් පැවැත්වීම අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේ නම් මහලේකම් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුග්‍රහය යටතේ සම්මේලනයක් කැඳවිය යුතු ය. එම සම්මේලනයට පැමිණ ඡන්දය දෙන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතුරින් වැඩි සංඛ්‍යාවක් විසින් පිළිගනු ලබන කවර හෝ සංශෝධනයක් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය වෙත අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

2. සංශෝධනයක්, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරනු ලැබ මෙම සංධානයට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතරින් තුනෙන් දෙකක වැඩි ඡන්දය ඒ ඒ රාජ්‍යවල ව්‍යවස්ථාදායක පද්ධති අනුව ලබා පිළිගැනුනු පසු බලාත්මක විය යුතුය.

3. එම සංශෝධන බලාත්මක වූ කල්හි ඒවා පිළිගනු ලැබූ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් ඒවායින් බැඳී සිටිය යුතුය. අනිකුත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වන්නන් සංධානයේ විධිවිධානවලින් හා එම රාජ්‍යන් විසින් කලින් පිළිගනු ලැබූ කවර හෝ සංශෝධනවලින් එවකටත් බැඳී සිටිය යුතුය.

52 වන වගන්තිය

48 වැනි වගන්තියේ 5 වන ඡේදය යටතේ කරනු ලැබූ දැනුම්දීම් කෙසේ වෙතත් ඒ නොනකා එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් එම වගන්තියේ 1 වන ඡේදයෙහි සඳහන් සියලුම රාජ්‍යයන් වෙත මෙහි පහත දැක්වෙන විස්තර දැන්විය යුතු ය :-

(අ) 48 වන වගන්තිය යටතේ වන අත්සන් කිරීම්, ස්ථිර කිරීම් හා ඇතුළත් කිරීම්

(ආ) 49 වන වගන්තිය යටතේ වත්මන් සංඛ්‍යාත බලාත්මක වන දිනය සහ 51 වන වගන්තිය යටතේ කිසියම් සංශෝධනයක් බලාත්මක වන දිනය.

53 වන වගන්තිය

1. චීන, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, රුසියන් හා ස්පාඤ්ඤ පිටපත් ද එක සමානව නිවැරදි වන මෙම සම්මුතිය එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේඛනාගාරයේ නැතහත් කළ යුතුය.

2. එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයේ මහලේකම් විසින් සම්මුතියේ 48 වන වගන්තියේ සඳහන් සියලුම රාජ්‍යයන් වෙත මෙම සම්මුතියෙහි සහතික කළ පිටපත් යැවිය යුතුය.

සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතිය හා සම්බන්ධ වෛකල්පික ගිවිසුම

වත්මන් ගිවිසමෙහි රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ, සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම් සම්මුතියේ (මින්මතු සම්මුතිය යනුවෙන් හඳුන්වන ලබන) පරමාර්ථයන් තව දුරටත් සාක්ෂාත් කර ගැනීම සඳහාත් එහි විධිවිධාන ක්‍රියාත්මක කරන සඳහාත් සම්මුතියේ IV වන කොටසේ දැක්වා ඇති මානව අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ කමිටුව (මින්මතු කමිටුව යනුවෙන් හඳුන්වන ලබන) මගින් එක්මත් සංඛ්‍යාතයේ විධිවිධාන සලසා ඇති පරිදි, සම්මුතියේ දැක්වෙන අයිතිවාසිකම් වලින් කිසිවක් උල්ලංඝනය කිරීම් වලට භාජන වූ පද්ගලයන් යයි කියන ලබන තැනැත්තන්ගෙන් ලැබෙන ලියකියවිලි හාර ගැනීම හා සලකා බැලීම උචිත යයි සැලකිල්ලට ගෙන, මෙහි පහත සඳහන් පරිදි එකඟත්වය පළ කරති.

1 වන වගන්තිය

සම්මුතියේ දැක්වෙන අයිතිවාසිකම් කිසිවක් උල්ලංඝනය කිරීම් වලට භාජන වූ පුද්ගලයින් යයි යම් රාජ්‍ය පාර්ශ්වයක් විසින් කියනු ලබන තැනැත්තන්ගෙන් ලැබෙන ලියකියවිලි තම බල සීමාවට යටත්ව භාර ගැන්මට හා සලකා බැලීමට කමිටුව සතු. අධිකාරී බලය, වත්මන් සංඛ්‍යාතයට අයත් පාර්ශ්වකරුවකු වන සම්මුතියට අයත් එකී රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරු විසින් පිළිගනු ලැබේ. වත්මන් සංඛ්‍යාතයට අයත් කොටස්කරුවකු නොවන සම්මුතියට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු සම්බන්ධයෙන් වූ කිසිදු ලියවිල්ලක් කමිටුව විසින් භාර නොගත යුතුය.

2 වන වගන්තිය

සම්මුතියේ දැක්වෙන තම අයිතිවාසිකම් කිසිවක් උල්ලංඝනය කර ඇති බව කියාපාන, එසේම දේශීය ප්‍රතිකර්ම සියල්ලම යොදා අවසන් පුද්ගලයින් විසින්, 1 වැනි වගන්තියේ විධිවිධානයන්ට යටත්ව, කමිටුවේ සැලකිල්ල සඳහා ලිඛිත සංදේශයක් ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

3 වන වගන්තිය

නිර්නාමිකව ඉදිරිපත් කෙරුණු අවස්ථාවකදී හෝ ලියවිලි ඉදිරිපත් කිරීමේ අයිතිවාසිකම් අනිසි ලෙස පාවිච්චි කරමින් හෝ සම්මුතියේ විධිවිධානයන්ට පටහැනිව හෝ යම් ලියවිල්ලක් ඉදිරිපත් කෙරුණු විට, වත්මන් සංඛ්‍යාතය යටතේ, එය අනවශ්‍යලෙස කමිටුව විසින් සැලකිය යුතුය.

4 වන වගන්තිය

1. වත්මන් සංඛ්‍යාතය යටතේ කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබන ලියකියවිලි වෙතොත් ඒවා කමිටුව විසින් 3 වන වගන්තියේ විධිවිධානයන්ට යටත්ව, සම්මුතියේ කිසියම් විධිවිධානයක් උල්ලංඝනය කරන්නේ යයි කියන වත්මන් සංඛ්‍යාතයට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුගේ අවධානය වෙත යොමු කරනු ලැබිය යුතුය.

2. එසේ යොමු කරනු ලැබූ රාජ්‍යය විසින් සමසක් ඇතුළත ලිඛිතව කරුණු පැහැදිලි කිරීමක් හෝ ප්‍රස්තුත කාරණය පැහැදිලි කර ප්‍රකාශයක් හෝ නැතහොත් එකී රාජ්‍ය විසින් ගනු ලැබූ ප්‍රතිකර්මයක් වෙතොත් එය හෝ කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

5 වන වගන්තිය

1. අදාළ පුද්ගලයා සහ රාජ්‍ය පාර්ශ්වය විසින් කමිටුව වෙත ලැබෙන්නට සැලසු-තොරතුරු සියල්ලක්ම සැලකිල්ලට ගෙන වත්මන් සංඛ්‍යාතය යටතේ ලැබුණු ලියකියවිලි කමිටුව විසින් සලකා බැලිය යුතුය.

2. කමිටුව විසින් පහත දැක්වෙන කරුණු නිශ්චය කොට මිස පුද්ගලයකුගෙන් ලැබෙන කිසිදු ලියවිල්ලක් සැලකිල්ලට නොගත යුතුය.

(අ) වෙනත් ජාත්‍යන්තර විමර්ශන හෝ නිරවුල් කිරීමේ කාර්ය පටිපාටියක් මගින් එම කාරණය ම පරීක්ෂාවට භාජන වෙමින් නොපවතින බව,

(ආ) පුද්ගලයා විසින් ගතහැකි දේශීය ප්‍රතිකර්ම සියල්ලක්ම යොදා අවසන් බව. ප්‍රතිකර්ම යෙදීම අසාධාරණ අත්දැමින් කල් ගෙන ඇති අවස්ථාවන්හිදී මෙම රීතිය අදාළ නොවේ.

3. වත්මන් ගිවිසුම යටතේ ලියකියවිලි පරීක්ෂා කිරීමේදී කමිටුව විසින් සංඛ්‍යාත රැස්වීම් පැවැත්විය යුතුය.

4. කම්වුව විසින් තම අදහස් අදාළ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුට සහ සුද්ගලයාට දැනුම් දිය යුතුය.

6 වන වගන්තිය

වත්මන් ගිවිසුම යටතේ කම්වුවේ වැඩකටයුතු පිළිබඳ සම්පිණ්ඩනයක් කම්වුව විසින් සම්මුතියේ 45 වැනි වගන්තියට අනුව වාර්ෂික වාර්තාවෙහි ඇතුළත් කළ යුතුය.

7 වන වගන්තිය

යටත් විජිතයන්ට හා ජාතීන්ට නිදහස ප්‍රදානය කිරීම පිළිබඳ ප්‍රකාශනය සම්බන්ධයෙන් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය විසින් 1960 දෙසැම්බර් 14 වන දින සම්මත කරගනු ලැබූ අංක: 1514 (XV) දරන යෝජනාවේ අරමුණු ඉටුකර ගැනීමට යටත්ව, එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තිය සහ එක්සත් ජාතීන්ගේ සහ එහි විශේෂිත ආයතන යටතේ ඇති වෙනත් අන්තර්ජාතික සම්මුති හා නීත්‍යානුකූල ලේඛන මගින් එකී ජාතීන්ට දී ඇති පෙත්සම් ඉදිරිපත් කිරීමේ අයිතිය වත්මන් ගිවිසුමේ විධිවිධාන මගින් කිසි ලෙසකින්ද සීමා නොකළ යුතුය.

8 වන වගන්තිය

1. සම්මුතියට අත්සන් තැබූ ඕනෑම රාජ්‍යයක් විසින් අත්සන් තැබීම සඳහා වත්මන් ගිවිසුම විවෘතව ඇත.

2. සම්මුතිය ස්ථිර කළ හෝ ඊට ඇතුළත් වූ ඕනෑම රාජ්‍යයක් විසින් වත්මන් සංධානය ස්ථිර කිරීමට යටත්ව පවතී. ස්ථිර කිරීම පිළිබඳ නීත්‍යානුකූල ලේඛන එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

3. සම්මුතිය ස්ථිර කළ හෝ ඊට ඇතුළත් වූ ඕනෑම රාජ්‍යයකට වත්මන් සංධානයට ඇතුළත් වීමට හැකිවනු සඳහා විවෘතව තැබිය යුතුය.

4. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනයක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් වත්මන් සංධානයට ඇතුළත්වීම ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

5. වත්මන් සංඛ්‍යාතයට අත්සන් තැබූ හෝ ඊට ඇතුළත් වූ රාජ්‍යයන් සියල්ලට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් ස්ථිර කිරීමේ හෝ ඇතුළත්වීමේ එක් එක් නීත්‍යානුකූල ලේඛනය පිළිබඳව දැනුම්දිය යුතුය.

9 වන වගන්තිය

1. සම්මුතිය බලාත්මක කිරීමට යටත්ව, එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ස්ථිර කිරීම පිළිබඳ හෝ ඇතුළත්වීම පිළිබඳ හෝ දසවැනි නීත්‍යානුකූල ලේඛනය තැන්පත් කළ දින සිට තෙමසක කාලය ඇවෑමෙන් වත්මන් සංඛ්‍යාතය බලාත්මක විය යුතුය.

2. ස්ථිර කිරීමේ හෝ ඇතුළත්වීමේ දසවැනි නීත්‍යානුකූල ලේඛනය ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසු වත්මන් සංඛ්‍යාතය ස්ථිර කරන්නාවූ හෝ ඊට ඇතුළත් වන්නාවූ රාජ්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් එකී එක් එක් රාජ්‍යය විසින් සිය ස්ථිර කිරීමේ හෝ ඇතුළත්වීමේ නීත්‍යානුකූල ලේඛනය ඉදිරිපත් කර තෙමසක කාලය ඇවෑමෙන් වත්මන් සංඛ්‍යාතය බලාත්මක විය යුතුය.

10 වන වගන්තිය

වත්මන් සංඛ්‍යාතයේ විධිවිධාන කිසිදු සීමාකිරීමක් හෝ ව්‍යතිරේකයක් හෝ නොමැතිව ඒකාබද්ධ රාජ්‍යයන්හි සියලුම ප්‍රදේශවලට බලපාන්නේ ය.

11 වන වගන්තිය

1. මෙම සංඛ්‍යාතයට අයත් කවර රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් හෝ සංශෝධන යෝජනා කොට එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කළ හැකිය. එවිට මහලේකම් එම යෝජනා සලකා බලා ඒ ගැන ඡන්ද විමසනු සඳහා රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගේ සම්මේලනයක් පැවැත්වීම අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේ දැයි තමාට දන්වන ලෙස ඉල්ලුම් කොට ඒ සමඟ මේ සංඛ්‍යාතයට අයත් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් වෙත එම යෝජිත සංශෝධන බෙදා හැරිය යුතුය. රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන්ගෙන් යටත් පිරිසෙයින් තුනෙන් එකක් වන කොටසක් එබඳු සම්මේලනයක් පැවැත්වීම අවශ්‍ය ලෙස සලකන්නේ නම්, මහලේකම් විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ අනුග්‍රහය යටතේ සම්මේලනයක් කැඳවිය යුතුය. එම සම්මේලනයට පැමිණ ඡන්දය දෙන රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවන් අතරින් වැඩි සංඛ්‍යාවක් විසින් පිළිගනු ලබන කවර හෝ සංශෝධනයක් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා මණ්ඩලය වෙත අනුමැතිය ලබා ගැනීම සඳහා ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

12 වන වගන්තිය

1. කිසියම් රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවකු විසින් එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම්වරයා වෙත කරනු ලබන ලිඛිත දැනුම් දීමකින් මිනූම අවස්ථාවක වත්මන් ගිවිසුම හෙලා දැකිය හැකිය. එසේ කරනු ලබන දැනුම් දීම මහලේකම්වරයා හට ලැබුණු දින සිට තෙමසක ඇවෑමෙන් එහි හෙලා දැකීම් ක්‍රියාත්මක විය යුතුය.

2. හෙලා දැකීම ක්‍රියාත්මක වන දිනයට පෙර 2 වන වගන්තිය යටතේ ඉදිරිපත් කළ ලියවිලි කිසිවක් සම්බන්ධයෙන් එම ගිවිසුමෙහි විධිවිධාන නොකඩවා පවත්වාගෙන යාමට බාධාවක් නොවන අයුරින් හෙලා දැකීම කළ යුතුය.

13 වන වගන්තිය

වත්මන් සංධානයේ 8 වැනි වගන්තියේ 5 වන ඡේදය යටතේ කර ඇති දැනුම්දීම් ද නොතකා එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් සම්මුතියේ 48 වන වගන්තියේ 1 වන ඡේදයේ සඳහන් සියලුම රාජ්‍යයන්ට පහත සඳහන් විස්තර දැනුම් දිය යුතු වන්නේය.

(අ) 8 වන වගන්තිය යටතේ වන අත්සන් කිරීම් ස්ථිර කිරීම් හා ඇතුළත් කිරීම්

(ආ) 9 වන වගන්තිය යටතේ වත්මන් සංධාන බලාත්මක වන දිනය සහ 11 වන වගන්තිය යටතේ කිසියම් සංශෝධනයක් බලාත්මක වන දිනය,

(ඇ) 12 වන වගන්තිය යටතේ වන හෙලා දැකීම්

14 වන වගන්තිය

1. චීන, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, රුසියන් හා ස්පාඤ්ඤ භාෂා වලින් යුත් එකසේ නිවැරදි මෙම සංධානයේ පිටපත් එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේඛනාගාරයේ තැන්පත් කළ යුතුය.

2. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහලේකම් විසින් සම්මුතියේ 48 වන වගන්තියේ සඳහන් සියලුම රාජ්‍යයන්ට වත්මන් සංධානයේ සහතික පිටපත් යැවිය යුතුය.

මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීම අරමුණු කොටගෙන සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියට එකතු කළ දෙවැනි වෛකල්පික ගිවිසුම

19 89 දෙසැම්බර් 15 වැනි දින අංක 44/128 දරන මහා මණ්ඩල
 යෝජනාවෙන් ප්‍රකාශයට පත්කොට සම්මත කර ගන්නා ලදී.

මේ ගිවිසුමේ රාජ්‍ය පාර්ශ්වකරුවෝ මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීම
 මානව අයිතිවාසිකම් පෝෂණය කිරීමටත්, මානව අයිතිවාසිකම්වල ක්‍රමික
 සංවර්ධනයටත් ඉඩ හල් වන බව පිළිගනිමින්.

1948 දෙසැම්බර් 10 වැනිදා සම්මත කොටගත් මානව අයිතිවාසිකම්
 පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයේ තුන්වැනි වගන්තිය සහ 1966 දෙසැම්බර්
 16 වැනිදා සම්මත කොටගත් සිවිල් හා දේශපාලන අයිතිවාසිකම්
 පිළිබඳ අන්තර් ජාතික සම්මතයේ හයවැනි වගන්තිය සිහිපත් කරමින්,

සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මතයේ
 6 වැනි වගන්තිය මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීම සඳහා දැඩිව
 යෝජනා කරන අයුරින් ඒ ගැන සඳහන් කර ඇති බව සටහන් කරමින්,

මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීමට ගත ලබන සියලු ක්‍රියාමාර්ග පැහැදිලිව
 ඇති අයිතිය හානි විඳිම නව දරුවන් තහවුරු කිරීමක් සේ සැලකිය
 යුතු බව ඒත්තුගෙන,

මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීමේ අන්තර්ජාතික ප්‍රතිඥාවකට කැපවීමේ
 අභිලාෂය ඇතිව,

සහතික සඳහන් අයුරින් එකඟත්වයට පැමිණියහ.

1 වගන්තිය

1. මේ ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක අධිකරණ බල ප්‍රදේශය ඇතුළත කවරෙක් හෝ මරණ දඬුවමට භාජන නොකළ යුත්තේය.

2. සෑම පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයක්ම තම අධිකරණ බල ප්‍රදේශය තුළ මරණ දඬුවම අහෝසි කිරීමට අවශ්‍ය සෑම ක්‍රියා මාර්ගයක්ම ගත යුත්තේය.

2 වන වගන්තිය

1. යුද්ධ කාලයකදී සිදු කැරෙන යුද්ධමය ස්වභාවයක් ගත් අතීතය බරපතල අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් වැරැදිකරු කරනු ලැබුවකුට යුද්ධ කාලයේදී මරණ දඬුවම නියම කිරීමට ඉඩ සලසන විශේෂ වගන්තියක් ගිවිසුම සපථ කිරීමේදී හෝ ඊට ප්‍රවේශ වීමේදී හෝ ඇතුළත් කර තිබේ නම් මිස අන් කිසි විටෙකත් මේ ගිවිසුමට විශේෂ වගන්තියක් එක් කිරීමට අවසර නැත.

2. සපථ කිරීමේදී හෝ ප්‍රවේශවීමේදී හෝ එබඳු විශේෂ වගන්තියක් එක් කරන්නාවූ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යය ස්වකීය ජාතික නීති සංග්‍රහයේ අන්තර්ගත යුද්ධ කාලයේදී ක්‍රියාත්මක කළ හැකි අදාළ විධිවිධාන කවරේදැයි එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයාට දැනුම් දිය යුතුය.

3. එබඳු විශේෂ වගන්තියක් එකතු කළ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යය ස්වකීය භූමි ප්‍රදේශයට සම්බන්ධ යුධ තත්වයක ආරම්භය හෝ අවසානය ගැන එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයා වෙත දැනුම් දිය යුතුය.

3 වන වගන්තිය

මේ ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයන් මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම පිණිස තමන් කුමන පියවර ගෙන ඇත්තේදැ යි, සම්මුතියේ 40 වැනි වගන්තියට අනුකූලව තමන් විසින් මානව අයිතිවාසිකම් කමිටුව වෙත ඉදිරිපත් කැරෙන වාර්තාවල සඳහන් කළයුතු වන්නේය.

5 වන වගන්තිය

1966 දෙසැම්බර් 16 වැනිදා සම්මත කොටගත් සිවිල් සහ දේශපාලන අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික සම්මුතියේ ප්‍රථම වෛකල්පික ගිවිසුමේ පාර්ශ්වකාර රාජ්‍යයන් සම්බන්ධයෙන් සලකන කල්හි, ස්වකීය අධිකරණ බලයට යටත් පුද්ගලයන් වෙතින් තොරතුරු ලබා ගැනීමටත්

ඒවා සලකා බැලීමටත් මානව අයිතිවාසිකම් කමිටුවට ඇති අධිකාර බලය, අදාළ රාජ්‍යය සපථ කිරීමේදී හෝ ප්‍රවේශ වීමේදී හෝ ඊට පටහැනි ප්‍රකාශයක් කර නැත්නම්, මේ ගිවිසුමේ වගන්තිවලට අදාළ වන අයුරින් පුළුල් කළයුතු වන්නේය.

6 වන වගන්තිය

1. මේ ගිවිසුමේ විධි විධාන සම්මුතියේ අතිරේක විධිවිධාන ලෙස භාවිත කළ යුත්තේය.

2. මේ ගිවිසුමේ දෙවැනි වගන්තිය යටතේ විශේෂ කොන්දේසියක් එක් කිරීමට ඇති ඉඩකඩට බාධා නොවන සේ, මේ ගිවිසුමේ පළමුවැනි පරිච්ඡේදයේ පළමුවැනි වගන්තියෙන් සහතික කර ඇති අයිතිය සම්මුතියේ හතරවැනි වගන්තිය යටතේ කුමන ආකාරයක හෝ කෙළෙසීමට භාජන නොකළ යුත්තේය.

7 වන වගන්තිය

1. මේ ගිවිසුම සම්මුතියට අත්සන් තබා ඇති කවර හෝ රාජ්‍යයක් විසින් අත්සන් තබනු ලැබීමට විවෘතය.

2. මේ ගිවිසුම, සම්මුතිය සපථ කොට ඇති හෝ ඊට ප්‍රවිෂ්ට වී ඇති හෝ කවර හෝ රාජ්‍යයක් විසින් සපථ කරනු ලැබීමට යටත්ය. සපථ කිරීමේ ලියකියවිලි එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම්වරයා වෙත භාරදිය යුතුය.

3. සම්මුතිය සපථ කොට ඇති හෝ ඊට ප්‍රවිෂ්ට වී ඇති කවර හෝ රාජ්‍යයක් විසින් ප්‍රවිෂ්ට වනු ලැබීමට මේ ගිවිසුම විවෘතය.

4. ප්‍රවිෂ්ට වීමේ ලියකියවිලි එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයා භාරයට පත් කිරීමෙන් ප්‍රවිෂ්ට වීම කළ හැකි වන්නේය.

5. තමන් භාරයට පත් කරන ලද සපථ කිරීමට හෝ ප්‍රවිෂ්ට වීමට අදාළ සෑම ලේඛනයක් ගැනම එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයා මේ ගිවිසුම අත්සන් තබා ඇති හෝ ඊට ප්‍රවිෂ්ට වී ඇති හෝ සියලු රාජ්‍යයන් වෙත දැනුම් දෙනු ඇත්තේය.

8 වන වගන්තිය

1. සපථ කිරීමේ හෝ ප්‍රවිෂ්ටවීමේ හෝ දසවැනි ලේඛනය එක්සත් ජාතීන්ගේ මහ ලේකම්වරයා වෙත භාරදුන් දිනයේ සිට තුන් මසක් ගිය කල මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක භාවයට පැමිණෙන්නේය.

2. සපථ කිරීමේ හෝ ප්‍රවිෂ්ටවීමේ දසවැනි ලේඛනය භාරදීමෙන් පසු මේ ගිවිසුම සපථ කරන්නාවූ හෝ ඊට ප්‍රවිෂ්ට වන්නාවූ හෝ සෑම රාජ්‍යයක් සම්බන්ධයෙන්ම මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක භාවයට පැමිණෙන්නේ එකී රාජ්‍යයේ සපථ කිරීමේ හෝ ප්‍රවිෂ්ටවීමේ ලේඛනය භාරදුන් දිනයෙන් පසු තුන් මසක් ගතවූ විටය.

9 වන වගන්තිය

මේ ගිවිසුමේ විධිවිධාන කිසිදු සීමාවකින් හෝ විශේෂයකින් හෝ තොරව සන්ධිස් රාජ්‍යයන්ගේ සියලු ප්‍රදේශවලට වලංගු වන්නේය.

10 වන වගන්තිය

එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම්වරයා, සම්මුතියේ පළමුවන පරිච්ඡේදයේ 48 වැනි වගන්තියේ සඳහන් සියළු රාජ්‍යයන් වෙත පහත සඳහන් විස්තර දැනුම් දෙනු ඇත.

(අ) විශේෂ වගන්ති, නිවේදන සහ මේ ගිවිසුමේ දෙවැනි වගන්තිය යටතේ කරන දැනුම් දීම් පිළිබඳව,

(ආ) මේ ගිවිසුමේ හතරවැනි හෝ පස්වැනි වගන්ති යටතේ කෙරෙන ප්‍රකාශන පිළිබඳව,

(ඇ) මේ ගිවිසුමේ 7 වැනි වගන්තියට අදාළ අත්සන් සපථ කිරීම් සහ ප්‍රවිෂ්ටවීම් පිළිබඳව,

(ඈ) ගිවිසුමේ 8 වැනි වගන්තිය යටතේ මේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මකභාවයට පැමිණි දිනය පිළිබඳව,

11 වන වගන්තිය

1. අරාබි, චීන, ඉංග්‍රීසි, ප්‍රංශ, රුසියානු සහ ස්පාඤ්ඤ භාෂාවලින් සකසන ලද මේ ගිවිසුමේ එක සමාන යථාභූත පිටපත් එක්සත් ජාතීන්ගේ ලේඛනාගාරයේ තැන්පත් කර තබනු ලැබේ.

2. එක්සත් ජාතීන්ගේ මහා ලේකම්වරයා සම්මුතියේ 48 වැනි වගන්තියේ සඳහන් සියළු රාජ්‍යයන් වෙත මේ ගිවිසුමේ සහතික කරන ලද පිටපත් බෙදාහරිනු ඇත්තේය.